

GOSPODARSTVO

TRGOVINA * FINANCE * INDUSTRIJA * OBRT * KMETIJSTVO

LETO VI. ŠT. 135

TRST, 23. NOVEMBRA 1952

CENA LIR 20

Italijansko - kominformski bojkot jugoslovanskih železnic

Dosežki zadnje železniške konference na Dunaju (od 27. do 31. oktobra), ki naj bi urejala českoslovaški in madžarski promet skozi Trst, niso samo gospodarske, temveč tudi politične narave. Predstavnik avstrijskih, tržaških, italijanskih, českoslovaških in madžarskih železnic so sestali, da bi se pogodili glede neposrednih tarif iz CSR in Madžarske skozi Trst. Zadnja tarifa za CSR je pretekla 30. aprila, za Madžarsko pa 1. januarja 1952.

Pozornostjo o sporazumu se niso bile objavljene. Italijanska poročila pravijo, da bo prevoz blaga iz CSR in Madžarske v Trst in v nasprotni smeri delež večjih tarifnih ugodnosti. Iredentisti so v tržaškem občinskem svetu in tisku prikazali sklenitev tega sporazuma kot velik uspeh, češ da bo poživil promet iz zaledja proti Trstu. Nič manjšega poudarka niso temu dogodku dali kominformisti listi, med temi zlasti milanška «Unità» in tržaški Izdaja (7. XI.). «Unità» zlasti naglašala, da sta pobudo za dunajsko konferenco dali českoslovaška in madžarska vlada že pred preteklo poletje. Iredentisti tisk «Giornale di Trieste» poudarja, da sta vladi v Pragi in Budimpešti izrecno izrazili željo, naj veljavne nove tarife izključno za prevoz po trbiški progi in ne po progah čez jugoslovansko ozemlje. «Unità» poziva rimsko vlado, naj takoj prične z delom za pojačanje trbiške proge, ki je že zdaj preobremenjena.

Tržačani se seveda veselijo vsakega uspeha na delu za oživitve prometa z zaledjem. Vzemirja pa jih okolnost, da se tržaška gospodarska vprašanja izkoriščajo v politično-spekulativne namene in da se tako izključno gospodarskim vprašanjem dajejo rešitve prirojene političnim spletkam pobudnikov. V tem primeru je jasno, da gre za manevr, da se ves promet iz CSR in Madžarske usmeri izključno čez Trbiž, da bi se zaledja Jugoslavija. O tem govori jasno «Unità», ki poudarja, da sta pobudo za konferenco dala českoslovaška in madžarska vlada, pa tudi gornja trditve iredentističnega «Giornale di Trieste», da se na izrecno željo teh vlad nove tarife ne smejo uporabljati za promet po jugoslovanskih progah.

Ni dvoma, da so bili v Rimu takoj na razpolago za predlagano spletko, ki je naperjena proti koristim Jugoslavije, s katero so si v laseh zaradi Trsta in narasčanja jugoslovanske obrambne sile. Po sklenitvi londonskega sporazuma vodi tudi tržaške železniške uradniki iz Rima, kar je seveda ojačalo manevr kominformisti in italijanske diplomacije.

Sicer je igra popolnoma v skladu z italijansko prometno politiko po prvi svetovni vojni, ki je šla za tem, da se tržaški promet čim bolj usmeri čez Trbiž in izogiba Jugoslaviji. Ze na mirovni konferenci so Italijani zahtevali jeseniški kot, da bi tako dobili v roke poleg trbiške tudi bohinjsko progo in bi tako obvladali čim več prometnih zvez z zaledjem. Popolnoma v skladu s tem načrtom je Italija kupila tudi večino delnic žužne železnice, ki jo ima v rokah še danes. V istem političnem ozračju so se poročili tudi kasnejši načrti za zgraditev predlisk železnice. Ta načrt je propadel zaradi previsokih stroškov za zgraditev predora skozi Predil.

S podobnim načrtom prihajajo na dan danes: Graditev predora skozi Karnijske Alpe v smeri Smohorja v Ziljski dolini, da bi se z novo železnico izognili vzponu pri Trbižu, ki doseže 16%. (Nova proga bi prebila Alpe na višini 597 m, medtem ko se trbiška vzpne na 816 m.) Zaradi previsokih stroškov (43 milijard lir) za gradnjo te variante, so se rimski načrti omejili na pojačanje trbiške proge, o kateri piše tudi «Unità», t. j. za zgraditev drugega tira na trbiški progi na sektorju Videm-Karnija.

Da se Tržačani vznemirjajo zaradi vseh teh načrtov — med katerimi bo graditev variante na Smohor pospešila tudi konkurenco Benetk — je povsem naravno. Ti načrti ne izvirajo namreč iz dejanske skrbi, da bi njihovi pobudniki z njimi res koristili Trstu, pač pa iz čisto političnih računov teh. Vsa nesreča Svobodnega tržaškega ozemlja je prav v tem, da postaja predmet političnega mešetaranja in orodje diplomatskih spletk z medsebojno obračunavanje med tujimi silami. Ni dvoma, da se bo Jugoslavija branila in nikdo ne more zamisliti, da ne bo njena obramba prizadela tudi tržaških koristil.

Upamo, da Jugoslavija kljub vsemu ne bo segla po represalijah, ki bi prizadele tudi Trst. Upoštevati je treba tudi okolnost, da nimajo Tržačani nič opraviti pri tej najnevarnejši spletki. Tržačani so danes popolnoma brez zakonite moči, ko gre za to, da bi zavarovali svoje resnične koristi. Po londonskem sporazumu je uprava STO prešla dejansko v roke Italijanov in Italije, ki imajo pred očmi svojo Italijo in ne Trst; ljudske predstavnosti Svobodno tržaško ozemlje nima, ker ni bila mirovna pogodba še do danes izvedena; občinska uprava v Trstu je sad rimske diplomacije, ki je od Washingtona in Londona izsilila voljni sistem v prid iredentizmu; politika ZVU se ravna po navodilih iz Londona in Washingtona, ki so s svoje strani bolj uravnava na privrženo in simulirano občutljivost Rima kakor na želje in koristi pavih Tržačanov. Resnična volja Tržačanov se izživlja v jalovih papirnatih protestih na vse strani.

PROMET CSR IN MADŽARSKE SKOZI TRST

Povojni razvoj tržaškega prometa s CSR in Madžarsko ne vzbuja posebnih upov glede bodočnosti. Obe državi sta trgovinsko že preveč povezani z ZSSR in usmerjata svoj promet na sever in na Donavi, da bi se dal njun promet preusmeriti z železniškimi tarifami.

Uvoz iz CSR v Trst je leta 1951 dosegel komaj 8,5% vsega tržaškega uvoza po železnici (1. 1938 je znašal 29,2%), t. j. 51.748 ton nasproti 252.821 v letu 1938;

Trgovinska izmenjava v okviru Britanske skupnosti I. 1951

Pred gospodarsko konferenco v Londonu

Te dni se sestane v Londonu gospodarska konferenca predstavnikov držav Britanske skupnosti, na kateri bodo ministri predsedniki določili smernice zunanje trgovine za več let. Naslednji pregled zunanje trgovine dokazuje, da bo od teh smernic v veliki meri odvisna svetovna trgovina sploh.

Po pregledu o »Trgovini držav Britanske skupnosti« v letu 1951, ki ga je pripravil Gospodarski odbor držav Britanske skupnosti, lahko pričujemo Veliko Britanijo in Kanado med večje trgovinske države sveta. V statistiki svetovne trgovine v letu 1951 zavzemajo prvo mesto Združene države, sledijo pa Francija, Kanada, Nemčija itd. V prvih povojnih letih je zavzemala Kanada v svetovni trgovini tretje mesto, odkar pa si je po vojni ujedena Evropa gospodarsko omogčila, sta začela deleža Francije in Nemčije pri svetovni trgovini naraščati.

Svetovna trgovina je naraščala tudi v letu 1951. Kot v prejšnjih letih je odpadlo tudi v lanskem letu na države Britanske skupnosti približno 30% svetovne trgovine. V primeru z letom 1950 se je delež držav Britanske skupnosti v svetovnem izvozu nekoliko zmanjšal, približno v isti meri pa se je povečal njihov delež pri svetovnem uvozu.

Razpredelnica o trgovini posameznih držav Britanske skupnosti in kolonialnih posesti Velike Britanije kot celote nam kaže, da je odpadla na V. Britanijo v letu 1951 komaj slab polovica celotne zunanje trgovine držav Britanske skupnosti — približno ena tretjina izvoza in približno 40% uvoza, čeprav je imela izmed vseh držav Commonwealtha največje zunanjo trgovino.

Tudi britanske kolonije so v lanskem letu dosegle velik obseg zunanje trgovine, tako pri uvozu kot izvozu. V obeh primerih je znašala vrednost približno 1 milijardo 500 milijonov funtov šterlingov in tako je njihova zunanja trgovina znatno preokorajčila zunanjo trgovino katere koli druge članice držav Britanske skupnosti razen Velike Britanije. Kanada je bila z 1 milijardo 350 milijoni funtov šterlingov na tretjem mestu, pred Avstralijo, katere zunanja trgovina je v lanskem letu dosegla 750 milijonov funtov šterlingov, in Indijo, katere izvoz in uvoz je v lanskem letu dosegel nad 500 milijonov funtov šterlingov. Tudi Južna Afrika je v lanskem letu dosegla približno isti obseg zunanje trgovine kot Indija, če upoštevamo pri izvozu tudi vrednost proizvojenega zlata. Izvoz iz Nove Zelandije in Pakistana je v lanskem letu dosegel vrednost približno 250 milijonov funtov šterlingov.

Britanski uvoz iz Jugoslavije še vedno narašča

V zadnji številki smo priobčili podatke o angleško-jugoslovanski izmenjavi v prvih 7 mesecih tekočega leta. V razčlenbi so se vrinile nekatere napake, ki jih danes nisimo popravili, pri priobčujočem podatke za prvih 8 in 9 mesecev. (Pripr. uredništva.)

Iz zadnjega statističnega poročila britanskega trgovinskega ministrstva o britanski zunanji trgovini je razvidno, da so je britanski uvoz iz Jugoslavije v prvih osmih mesecih letošnjega leta proti istemu razdobju lanskega leta povečal za nad 150 odstotkov. V prvih osmih mesecih

	Jan.-sept. 1951 funtov-šterl.	Jan.-sept. 1952 funtov-šterl.
Britanski uvoz iz Jugoslavije:		
Zito in moka		6.275.982
Neželezne rude in s'aro železo		79.872
Les	5.873.626	5.726.249
Pisane kovine in izdelki	618.612	475.167
Britanski izvoz v Jugoslavijo:		
Železo, jeklo in izdelki	417.587	315.122
Rezila, železnina in orodje	272.896	356.093
Stroji in pribor	1.848.539	1.139.550
Bembažna preja in izdelki	621.196	651.196
Volnena preja in izdelki	242.286	121.260
Drugi tekstilni izdelki razen svilenih	110.978	241.770
Kemikalije, droge in barve	436.904	623.345
Motorna vozila in nadomestni deli	913.480	3.602.147

POVEČANJE BRITANSKEGA IZVOZA PREMOGA V ITALIJO

Britansko zunanje ministrstvo poroča, da je Velika Britanija letos izvozila v Italijo približno še enkrat toliko premoga (659.000 ton), kot v prejšnjem letu (333.000 ton). V prvih devetih mesecih letošnjega leta je Velika Britanija izvozila v Italijo premoga v vrednosti 3.519.090 funtov šterlingov proti 1.371.364 funtov šterlingov v istem razdobju lanskega leta.

Kljub splošni omejitvi britanskega uvoza iz Italije je Velika Britanija uvozila iz Italije strojev v vrednosti nad štiri in četrt milijona funtov šterlingov, kot proti 1.300.000 funtov šterlingov v prvih devetih mesecih 1951.

V prvih osmih mesecih 1952 je Velika Britanija uvozila iz Italije blaga v vrednosti 50.587.613 funtov šterlingov proti 52.604.925 funtov šterlingov v istem razdobju 1951; medtem ko je izvozila v Italijo blaga v vrednosti 33.057.457 funtov šterlingov proti 22.751.843 funtov šterlingov v istem razdobju 1951.

izvoz iz Trsta leta 1951 1,1% (1. 1933 12,8%), t. j. 19.212 ton nasproti 144.523 ton v letu 1938. Uvoz iz Madžarske: leta 1951 2,2% (1. 1938 11,5%) t. j. 25.369 ton nasproti 99.139 ton v letu 1938; izvoz leta 1951 5,0% (leta 1938 4,4%), t. j. 85.693 ton nasproti 49.637 ton.

Promet s CSR in Madžarsko je bolj nazadovalec kakor z Jugoslavijo, čeprav razpolaga ta po vojni tudi z reško luko. Uvoz iz Jugoslavije je znašal leta 1951 7,0% (leta 1938 6,8%), t. j. 78.972 ton nasproti 59.067 ton; izvoz leta 1951 1,6% (leta 1938 4,6%), t. j. 28.819 ton nasproti 51.748 ton.

uvoz pa komaj slabih 200 milijonov funtov šterlingov.

Razen Kanade, katere zunanja trgovina je usmerjena v glavnem v Združene države, odpade približno polovica trgovinske izmenjave članic Britanske skupnosti na trgovino med njimi samimi. Tako je na primer odpadlo leta 1951 70-80% novozelandske in južnorodezijske zunanje trgovine na trgovinsko izmenjavo z ostalimi članicami Commonwealtha.

V izvozu v letu 1951 je prišlo do največjih sprememb pri Veliki Britaniji in kolonijah. Izvoz iz V. Britanije se je povečal v primeru z letom 1950 za približno 400 milijonov funtov šterlingov in izvoz iz njenih kolonij za približno enako vsoto. Kanadski izvoz se je v letu 1951 povečal za približno 30%, še bolj pa sta se

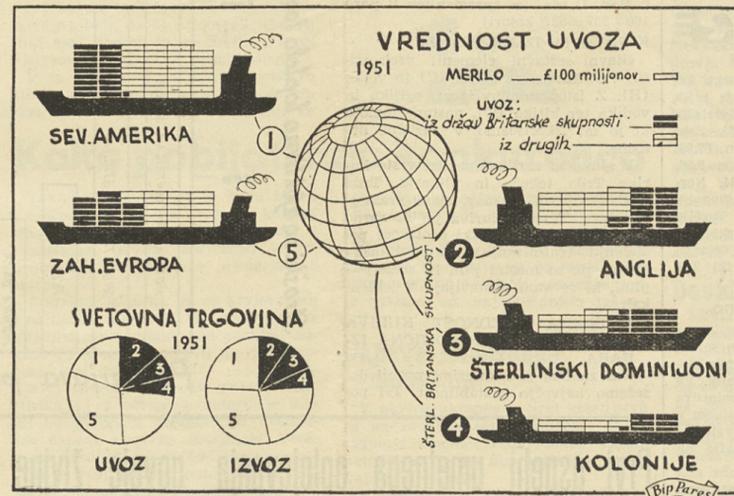
v primeru z letom 1951 povečala novozelandski in južnoafriški izvoz. Avstralski izvozni podatki, ki se nanašajo na leto, ki se je zaključilo junija 1952, kažejo, da se je zmanjšal izvoz iz Avstralije, ki je znašal eno milijardo avstralskih funtov šterlingov v letu 1950-51, za približno 300 milijonov avstralskih funtov šterlingov v lanskem letu; Pakistan pa je v lanskem letu dosegel približno isti izvoz kot v letu 1950.

Tako pri uvozu kot izvozu so v lanskem letu zabeležili povsod splošno težnjo navzgor. Britanska zunanja trgovina se je po vrednosti povečala za 1 milijardo 350 milijonov funtov šterlingov ali 50%. Ta težnja je še bolj jasno izražena pri zunanji trgovini Indije in Južne Afrike in je prav tako prišla do izraza pri zunanji

trgovini Avstralije in britanskih kolonij. Vrednost zunanje trgovine Kanade, Nove Zelandije, Južne Rodezije in Ceylona so je v letu 1951 povečala od 30 do 50% v primeru z letom 1950.

Na te spremembe v zunanji trgovini držav Britanske skupnosti v letu 1951 so vplivali razni činitelji. Med drugim se je povečal obseg uvoza Velike Britanije pa tudi drugih držav Britanske skupnosti. Eden glavnih činiteljev pri povečanju zunanje trgovine držav Commonwealtha pa je bila v letu 1951 sprememba cen.

Pregled zaključuje z naslednjo ugotovitvijo: «V. Britanija, ZDA in članice celinske Evrope v Organizaciji za evropsko gospodarsko sodelovanje (OE

Na črtežu je prikazana zunanja trgovina Britanske skupnosti in angleških kolonij v letu 1951, se pravi vseh držav in dežel, ki sestavljajo angleški imperij. Prikazano je razmerje med zunanjo trgovino Britanske skupnosti in svetovno trgovino. Kroga v spodnjem levem kotu označujeta svetovno trgovino. Kroga v spodnjem levem kotu označujeta svetovni uvoz, prvi uvoz, drugi izvoz. Črni

deli kroga predstavljajo trgovino Britanske skupnosti v letu 1951, označeno s številkami 2, 3 in 4. Ostro oko takoj opazi, da je površina v prvem krogu večja kakor v drugem, se pravi, da je uvoz Britanske skupnosti večji kakor njen izvoz. S samim izvozom torej države Britanske skupnosti niso moge pokriti uvoza. Morale so seči po zlatih rezervah in dolzarjih, ki so jih imele v svojih zakladnicah.

Blago, naloženo na ladjah, prikazuje delež (izrazen v enotah po 100 milijonov funtov šterlingov) uvoza iz držav Britanske skupnosti (označen črno) in iz drugih držav (označen belo). Vidi se, da Severna Amerika (ladja št. 1) in Zahodna Evropa (ladja št. 5) še precej uvažata iz držav Britanske skupnosti; to velja tudi za same države Britanske skupnosti, toda uvoz iz držav Britanske skupnosti je manjši kakor iz držav ostalega sveta.

GOSPODARSKA KONFERENCA BRITANSKE DRŽ. SKUPNOSTI

V Londonu so objavili, da se bo gospodarska konferenca Britanske državne skupnosti začela 27. novembra v Londonu. Britanska delegacija bo vodil sam Churchill, njegov pomočnik bo zunanji minister Eden, kot namestnik ministrskega predsednika, ki nadzoruje priprave za konferenco.

ske države; nekateri publicisti so ga imenovali »Mojsza Izraela«.

Dobra letina v ZDA

Ameriško poljedelsko ministrstvo je v svojem predzadnjem poročilu za letošnje leto objavilo, da bo letošnja letina po sedanjih cenah samo za 2,5% nižja kot vrhunška letina, ki so jo imeli v letu 1948.

Pričakujejo, da bodo letos pridelali koruze 1.156.050.000 hl, približno 8% več kot lani; riža 48.392.000 vreč à 45 kg, 9% več kot lani;

krompirja 12.233.995 hl, 8% več kot lani; fižola 2.697.000 vreč à 45 kg, 29% manj kot lani; tobaka 1.004.004.600 kg, malenkost manj kot lani; soje 191.244.300 hl, 5% več kot lani; sladkorne pese 10.334.000 ton, 1% manj kot lani; sladkornega trsa 7.434.000 ton, 18% več kot lani; sorguma 24.735.900 hl, več kot 50% manj kot lani.

Poročilo dodaja, da je bilo nenavadno suho vreme na mnogih področjih nepovprečno za setev letošnjih ozim. DRAPER PRIPOROČA VEČJE PRISELJEVANJE

Posebni ameriški predstavnik v Evropi, William Draper, je postal poseben predsedniški komisij, ki proučuje revizijo naseljevalnih zakonov, izjavov, v kateri priporoča povečanje naseljevalnih kvot posebno za Trst, Italijo, Grčijo, Holandsko, Avstrijo in Zahodno Nemčijo; to povečanje naj bi se izvedlo začasno, dokler ne bodo spreminjeni sedaj veljavni zakoni.

IZMENJAVA KMECKE MLADINE

V Združene države se je vrnila skupina 90 mladih Američanov, ki so prebili pet mesecev kot gostje raznih kmečkih rodbin v 21-ih deželah Evrope in Bližnjega vzhoda na načrtu za mednarodno izmenjavanje kmečke mladine. Cilj akcije je pospeševati medsebojno poznavanje, akcijo pa podpirajo ameriški 4-H krožki in ameriško poljedelsko ministrstvo v zvezi z ameriškim zunanjim ministrstvom.

PO SVETU

VZNE MIRNENJE ZARADI TITOVEGA OBISKA

Med svojim obiskom v Beogradu je angleški zunanji minister Eden izročil maršalu Titu povabilo predsednika angleške vlade Churchilla, naj Tito obišče Anglijo. Te dni je predstavniki zunanje ministrstva v angleški poslanski zbornici sporočili, da je maršal Tito sprejel povabilo. Maršal odpotuje v London marca 1953.

Pisanje italijanskega tiska kaže, da je Italiji neprijetno tesnejše sodelovanje Anglije z Jugoslavijo. Predstavniki angleške zunanje ministrstva je v parlamentu tudi izjavil, da želi Anglija, da bi prišlo med Italijo in Jugoslavijo do sporazuma glede Trsta. Anglija sama se v zadevo ne bo vpletala. Po poročilih italijanskih listov bodo zdaj poskušali posredovati Američani.

PROTEST JUGOSLOVANSKE VLADE

Jugoslovanska vlada je protestirala proti italijanski gonji za »odrešitev«. Istre v času letošnje proslave premirja z Avstrijo (4. novembra). V Italiji so se pojavili levaki z Istro, ki jo je treba »odrešiti«. V Sredipolje pod Dobraborom sta prišla tudi predsednik italijanske republike Einaudi in predsednik italijanske vlade De Gasperi. Velika Ameriška revija «Saturday Evening» je priobčila žaljiv članek o italijanski vojski, češ, da ni borbeno in da se tišči rajši v ozadju. Neki italijanski polkovnik je pozval pisca na dvoboje; ta je odgovoril, da so Italijani preveč občutljivi.

Jugoslavija je protestirala proti italijanski politiki v coni A in tako odgovorila na italijansko protestno noto zaradi razmer z jugoslovanski coni STO.

PREDSEDNIK IZRAELA UMRL

Predsednik izraelske države Chaim Weizmann je umrl v starosti 77 let. Doma je bil iz Litve, študiral je v Nemčiji in Angliji. Bil je glavni voditelj svetovnega židovstva in organizator nove izrael-

Inflacija dvignila Eisenhowerja?

Da so demokrati propadli pred republikanci pri zadnjih volitvah v ZDA in da je zmagal bivši general Eisenhower, ki je tako postal predsednik Združenih držav, je mnogo razlogov. Eisenhower se je odlikoval v zadnji svetovni vojni kot vrhovni poveljnik na zahodnem bojišču in je še danes med Američani zelo popularen. General je tudi objubil, da bo zaključil vojno na Koreji, ki stane Američane krvi in denarja. Objubil je, da bo nastopil proti podkupovanju v državni upravi. Javnosti se je oprjelo zlasti geslo: Hočemo nekaj novega! Poskušati je treba z novimi ljudmi.

Toda tudi naraščajoča draginja je silno škodovala demokratom, ki so do-

slej vladali. Tako n. pr. poročila slovenski list «Nova Doba» (New York): Zivimo v vrtincu inflacije, glede katere lahko tudi najboljši gospodarski izvedenci samo ugibajo, kam nas zanese. Skoraj vse življenjske potrebščine, od živil do stanovanja, se dražijo in podražitvam ni videti konca. Kam nas bo to privedlo? Ali bodo zvišane plače ustrezale zvišanim izdatkom? Spričo splošne svetovne nestalnosti lahko samo ugibamo.

Mnogi med nami starejšimi se spominjamo velike depresije pred dvajsetimi leti, ki je sledila preveliki finančni napihljenosti. Mladi ljudje pri dvajsetih ali tridesetih letih vedo malo ali nič o tistih časih, ki so gospo-

darsko upropastili milijone ljudi. Upamo, da nas sedanja inflacija ne bo zavozila v podobne čase, toda, kdo ve!

Gotovo je, da smo se kot ljudstvo nekaj naučili iz inflacije in finančne polomije pred dvajsetimi leti in smo se s postavitvami nekoliko zavarovali proti ponovitvi podobne mizerije. Danes je n. pr. denar vlagatelj v vseh bankah in v finančnih ustanovah zavarovan do določene višine po zvezni zavarovalni korporaciji. Ako banka propade, pokrije izgubo zvezna zavarovalna korporacija. ... List pravi dalje da je mnogo dela in zaslužka zaradi oboroževanja, toda to ne bo trajalo dolgo. Zato priporoča varčevanje.

maenje

Beseda o finančnih žrtvah

V tržaškem mestnem svetu se je razvila ostra razprava o tržaški trgovinski mornarici. Zgubljeno italijansko vojno je Trst slano plačal z izgubo vse svoje trgovinske mornarice. Od tonaze 670.000 ton v letu 1914 in 524.000 ton v letu 1939 se je tržaška mornarica skrčila po drugi svetovni vojni na dobrih 50.000 ton, ki so jih predstavljali ladji «Saturnia» in «Vulcania», toda tudi ti sta bili v Trstu samo registrirani, dejansko sta pa še danes v rokah Genovežanov.

ZVU je po prvotnem načrtu namerala zgraditi za Trst 400.000 ton ladjevja, toda omejila se je na izvajanja načrta v obsegu 96.000 ton, ki bo v kratkem dosežen. Nove ladje se registrirajo v Genovi, čeprav so bile zgrajene predvsem z denarjem Marshallovega načrta za STO. Zaveznike vojaške uprave in Tržaškega Lloydja in prispeva Italija za njihovo gradnjo samo eno tretjino. Trstu je danes ostalo samo 70.000 ton ladjevja.

Pomisli! Je treba, da je Trst zgubil svojo mornarico po krivdi Italije in da bi bilo povsem naravno, da se tržaška mornarica obnovi z italijanskim denarjem. Dejansko razpolaga tudi z ladjevjem «Tržaškega Lloydja» sam Rim, ker je Lloyd še vedno v sklopu italijanskega državnega holdinga «Fimmare» oziroma «IRI»; mirovna pogodba, po kateri bi se moral tudi Lloyd vrniti Trstu, še ni bila izvrščena.

Med polemiko zaradi tržaške mornarice je «Giornale di Trieste» napisal, da ne bi nihče mogel finansirati obnove tržaške mornarice razen Italije. V istem smislu piše Mario Polla v «Messaggero Veneto». Kako je v resnici s temi finančnimi žrtvami Italije, je očitno iz naših gornjih ugotovitev. Naj še dodamo, da je italijanski minister za industrijo in trgovino G. Campilli med razpravo o družbi «IRI» v italijanskem parlamentu (30. 10.) ugotovil, da so vsa podjetja «IRI» razen mehaničnih — torej tudi plovná — aktivna. Minister je v svojem govoru tudi oddal nasvete ameriških izvedencev, naj bi državno družbo «IRI» razpustili in njene posle razdelili med zasebna podjetja. Država je še pojačila «IRI» in mu nakazala po zadnjih parlamentarnih volitvah še 60 milijard.

O vprašanju tržaške trgovinske mornarice je imel 11. novembra v tržaškem občinskem svetu dr. J. Dekleva temeljit govor.

Škoda za „Statista“

Angleška gospodarska revija «The Statist» je svojo zadnjo številko dne 26. oktobra posvetila italijanskemu gospodarstvu. Razni italijanski gospodarstveniki na visokih položajih, v prvi ministri, so objavili pregledne članke o razvoju italijanskega gospodarstva.

Stara navada je, da časopisi posvetijo posebne izdaje tujim državam. Ta navada je za časopise tudi donosna, ker predstavljajo podobna izdaja reklama za državo, ki se pogodi s časopisom glede takšne izdaje. Navada je tudi, da članki v takšnih izdajah izvenijo ugodno za prizadete države.

Do tu torej nič posebnega. Glede zadnje posebne izdaje «Statista» je bolj čudno, da je «The Statist», ki je na glaslu temeljite gospodarske revije, objavil povsem tendenciozen članek italijanskega svetovalca pri ZVU v Trstu g. Diega de Castra. Članek ima naslov «Trst in tržaško gospodarstvo in je bil torej objavljen v sklopu s sestavki o italijanskem gospodarstvu, kakor da je Trst še vedno pod Italijo. Revija prinaša članek tudi ravnatelja tržaških javnih skladišč R. Berdardija «Tržaško pristanišče in njegov svetovni promet».

Prof. De Castro je pač napisal članek v podobnem duhu, kakor je pisal članke v «Giornale di Trieste»: Trst je treba priključiti Italiji. V članku celo trdi, da bi Trst ne mogel živeti brez Italije kakor, da ni živel že stoletja in stoletja brez nje; upa se celo trditi, da Italija dobavlja surovine tržaški industriji. Tem svojim zaključkom je prilagodil zvesto vsebino članka. Poudaril je sladi, kako po vojni nazaduje promet z Jugoslavijo, ne da bi seveda ovedel, da je še v večjem razmerju nazadovalec promet z Italijo, čeprav je STO v italijanskem carinskem sistemu. Povzpel se je celo do trditve, da je leta 1913 promet s pokrajini, ki danes pripadajo k Jugoslaviji, znašal samo 14,1% vsega dovoza po železnici in 11,7% izvoza. Napisal pa ni, da je tedaj železniški promet z Italijo dosegel komaj 3,18%. Železniški promet jugoslovanskih pokrajin je tedaj dejansko dosegel 36,6%.

Zaj nam je za ugledno londonsko revijo, da priobčuje tako neresne razprave.

Mednarodna trgovina

Katero kurivo je najcenejše

GOSPODARSKA ABECEDA

Tržaški lesni trg

Po poročilih avstrijskih listov je Svet za gospodarstvo z lesom sklenil predložiti ministrstvu za trgovino načrt za pospešitev upravnega postopka pri podeljevanju izvoznih dovoljenj za les; po novem postopku naj bi se dovoljenja izdala v roku 3-4 dni. Okroglega lesa ni mnogo na razpolago na avstrijskih žagah; zimska sečnja, ki predstavlja 1/3 letne, se še ni začela. Cene so se ustale.

Avstrijski tombante jelovina stane okoli 24-25.000 fco Trbiž neocarinjeno, tramovje okoli 14.500 lir. Avstrijski vztrajajo pri teh cenah in navajajo, da je povpraševanje po lesu v italijanskem kliringu naraslo.

Italijanski viri navajajo za jugoslovanske les tombante fco Sežana neocarinjeno naslednje sifinformativne cene: 24.000-24.500 in za tramovje 14.500 lir.

Tržaški lesni trgovci, ki izvažajo na bližnji vzhod, se še vedno pritožujejo nad

romunsko konkurenco, ki prodaja les cif levantska pristanišča po 39 dolarjev. Spričto teh cen ne morejo tržaški trgovci prebrati z avstrijskim lesom, za katerega zahteva Avstrija 39-41 dol. fob Trst. — V Trstu je v skladiščih okoli 7000 kub. metrov lesa. — Izraelski trgovci niso izvršili zaključene kupčije za 10.000-12.000 kub. metrov lesa, češ da nimajo na razpolago potrebne valute.

Avstrijski so prodali deske Francozom po 13.500 frankov fob Trst.

ITALIJA

Vojna odškodnina kneževini Monaco.

Italija je plačala kneževini Monaco 28 milijonov frankov na račun vojne odškodnine.

RIZEM BO TREBA IZVAZATI TUDI TKANINE

Italijanska vlada pripravila odlok, po katerem bodo smeli italijanski trgovci izvažati riž v določene države samo pod pogojem, ako se hkrati pogodijo tudi za izvoz določene količine tkanin.

POCENITEV ITALIJSKEGA ZV. PLA

Proizvodnja žvepla je v Italiji dosegla oktobra 20.000 ton (septembra 19.921 in avgusta 18.722). Glede na naraščanje proizvodnje in na vse večjo konkurenco ZDA, ki so odpravile kontingeniranje izvoza, računajo, da bo italijanska družba Ente Zolfi, ki ima monopol nad trgovino z žveplom, znižala ceno za 3000 lir pri toni.

CENA ŠVICARSKEGA PAPIRJA NEIZPREMENJENA

Po poročilih švicarskih listov bo ostala cena švicarskega papirja v lesnem letu 1952-53 neizpremenjena, ker ne računajo z izpremembo cene švicarske celuloze.

DENAR

TUJE VALUTE V NEW YORKU

Tvrda Deak & Co. iz New Yorka navaja 10. novembra naslednje tečaje tujih valut za 1 dolar: Avstrija 27,02, Belgija 50,50, Danska 7,96, Finska 375,00, Zah. Nemčija 4,63, Grčija 15900, Iran 67,00, Izrael 2,00, Italija 632,91, Libanon 3,56, Luksemburg 50,50, Holandija 3,84, Norveška 8,29, Portugalska 28,70, Španija 48,80, Švedska 50,85, Svica 4,28, Turčija 3,84, Jugoslavija 364,96. 1 egiptovski funt je stal 2,55 dolarja, angleški 2,55 dolarja, irski 2,69 dolarja in južnoameriški 2,50 dolarja.

DEVIZE ZA ZASEBNIKE V JUGOSLAVIJI

Po doseganju deviznih določbah so zasebniki za potovanja v tujino lahko na najvišje do 20.000 dinarjev tujih valut. Po najnovjšem odloku finančnega ministra lahko nakaze Narodna banka potnikom v tujino največ 3000 din v tujih valutah. Valute si zasebniki lahko nabavijo na podlagi potnega lista.

NOV TECAJ SILING-NEMSKA MARKA

Dne 11. novembra je avstrijska narodna banka zvišala tečaj nemške marke za 44,29 na 445,61 na 450,47, nakazila za denar na 453 in prejšnji tečaj denar od 539,82 na 545,73, nakazila od 548,26 na 554,25.

DOLAR NE BO RAZVREDNOTEN

Iz ameriških borznih krogov izvira misel, da bi se dolar razvrednotil in tako pospešil ameriški izvoz v evropske države. V prvih osmih mesecih so ZDA izvozile za 9041 milijonov dolarjev blaga, se pravi približno toliko kakor lansko leto. Toda bilanca za zadnje štiri mesece tega leta ne bo tako ugodna, ker upada izvoz zaradi manjših nakupov. Povečala se je konkurenca evropskega in japonskega blaga, ki je cenejši kakor ameriško. Razvrednotenje dolarja naj bi pomenilo ameriško blago. Toda ta predlog ne bo naletel na razumevanje pri bodoči republikanski vladi, ker bi izrazil hude potrebe zlasti okoli Mednarodnega denarnega sklada in ker bi razvrednotenje ne bilo popularno.

LIRA

V tednu do 14. novembra je lira v glavnem ohranila svoje postojanje. Le proti dolarju in nekaterim drugim evrskim valutam je za malenkost popustila. Navajamo tečaje 8. in 14. novembra:

Valute	8. 11.	14. 11.
Dolar	636,00	638,50
Svíc. frank	148,25	148,75
Funt zl.	7175,00	7225,00
Svíc. marengo	5875,00	5875,00
Zlato gr.	780,00	778,00

Curih, 14. XI.

VALUTE NA PROSTEM TRGU V CURIHU

Država — Vrednost	švic. fr.	belg. fr.	pezet	fundov	fr. fr.	šil.	dol.	lir	šv. kr. nem. m. hol. fl.		
Svica — 10 švic. fr.	10,—	119,33	112,61	920	—18,5	63,99	2,33	1493	13,88	10,75	9,04
Belgija — 100 belg. fr.	8,38	100,—	94,37	771	—15,5	52,87	1,95	1251	11,63	9,01	7,58
Španija — 100 pezet	8,88	105,95	100,—	817	—16,4	56,02	2,07	1325	12,33	9,54	8,03
Francija — 1000 fr. fr.	10,87	129,80	122,45	1000	1,—	68,61	2,53	1623	15,10	11,69	9,84
Vel. Britanija — 1 funt	10,87	129,80	122,40	1000	1,—	68,58	2,53	1622	15,09	11,68	9,84
Avstrija — 100 šil.	15,85	189,10	178,49	1457	1,9,2	100,—	3,70	2365	22,01	17,04	14,34
ZDA — 10 dol.	42,83	511,20	482,10	3939	3,18,10	270,26	10,—	6393	59,50	46,05	38,76
Italija — 10.000 lir	67,—	799,50	754,50	6161	6,2,3	422,71	15,64	10000	93,05	72,04	60,63
Švedska — 100 sv. kr.	72,—	859,20	810,80	6621	6,12,6	454,26	16,80	10746	100,—	77,41	65,13
Nemčija — 100 nem. mark	93,—	1110,00	1047,30	8552	8,11,1	586,75	21,71	13880	129,16	100,—	84,16
Nizozemska — 100 hol. fl.	110,50	1318,60	1244,40	10161	10,2,4	697,16	25,79	16492	153,47	118,81	100,—

III.

V primeru da bi nam motor odpovedal sem poleg starega jarkora dni postaviti še enega mnogo bolj močnega in je tako površina jader narata od 70 na 160 kvadratnih metrov. Računalna sem, da bo ladja s tako površino jader imela zadostno brzino za plobo tudi brez motorja. Ladja je bila dolga 26 metrov in 5 metrov široka, ter je lahko naložila 200 ton tovara.

Toliko na kratko, kar zadeva opremo ladje, kar pa še vedno ni dovolj, da bi uspeh tega podviga, s tako malo ladjo napraviti tako dolgo pot, bil popolnoma zagotovljen. Skoraj večje važnosti je bila po mojem mnenju organizacija delovanja pomorskih agentov v lukah, ki bi jih ladja obiskala na svoji poti, v svrhu preskrbe tovara, njegovega hitrega razkladanja in nakladanja, dobave pogonskega materiala, pitne vode, hrane it.d.

Ze prej sem omenil, da bi ladja morala naložiti stroje za postavljanje grofove žage v Buenos Airesu. Ker so se pa pripravde preveč zavlekle in je bilo jasno, da ne bomo mogli zapustiti Italije pred volitvami, je ta stroje naložil na parnik, s katerim je tudi sam odpotoval. Prejel sem torej ukaz, da si tovar sam preskrbim prebitajše od luke do luke. To je bil tudi vzrok, zakaj nisem mogel poskrbeti organizacijo v pristaniščih. Tik do dneva odhoda nisem namreč vedel, katera pristanišča bom lahko obiskal, ker

iz TRSTA V BUENOS AIRES

DOŽIVLJAJI SLOVENSKEGA POMORSČAKA

sem pač bil odvisen od razpoložljivosti anlovov vzdolž potovanja.

Kakor rečeno, so prve dni maja vse dolgočasne priprave in še dolgočasnejši pregledi pristaniških oblasti bili za nami. Celotna posadka je šla a 9 razmeroma mladih, toda že dobro preizkušenih mornarjev. Po dolgem prizadevanju smo dobili tudi tovar, in sicer 200 kubičnih metrov rezanega lesa za Malto. Ladja je bila popolnoma naložena in skoro ena tretjina tovara je bila zložena na krovu. Vsak najmanjši kotiček je bil izkoriščen. V naše največje zaupanje, sta se zadnji dan pred odhodom prijavila dva potnika, oba n'ada tržaška inženirja, ki sta na vsak način hotela deliti sladkobe in tegobe našega potovanja do Buenos Airesa.

SLOVO OD TRSTA

Dne 6. maja 1948, ob 14. uri je polno naložena «Genova» dvignila sidra ter med hudim nalivom kmalu izginila izpred oči naših svojcev. V očeh vseh se je z lahkoto čitalo zaskrbljenje, saj je bila «Genova» prva mala lesena ladja, ki se je iz Trsta napelila na tako dolgo pot polno negotovosti.

Mi na brodu pač nismo imeli časa za premišljanje. Začele so se za nas

Za življenje so nujno potrebni toplota, zrak, luč in hrana. Tako dolgo, dokler dobo ljudje prebivali na tej zemlji, se bodo borili za te življenjsko potrebne elemente.

Clovek je vselej uporabljal ogenj za ogrevanje. Toda s kurjavo je v zvezi tudi zračenje; ogenj potrebuje kisika, da se ohrani. To se pravi, da mora biti stalni dotok svežega zraka in pa možnost odhoda plina skozi dimnik, da se vrši pravilno izogrevanje.

Na podlagi znanstvenih dognanj je strokovnjakom danes lahko usmerjati termične naprave, medtem ko so laiki ti pojmi še precej nejasni. Zato naj spodnje vrstice razčistijo nekaj osnovnih pojmov, ki so vsakomur potrebni pri vsakdanjem življenju.

MERJENJE TOPLOTE

Predvsem si moramo biti na jasnem glede merjenja temperature (toplote). Temperaturo merimo s termometrom (toplometerom), in sicer v večini evropskih držav z etrskim sistemom, se pravi v stopinjami o Celzija (C). Za merjenje toplotne množice uporabljamo «toplotno enoto» ali, tehnično izraženo, kalorijo. Kalorija je tista množina toplote, ki jo potrebujemo, da segrejemo 1 liter = 1 kg vode za 1 stopinjo C. Torej če hočemo 1 kg vode od 0 stop. C segreti na 100, potrebujemo 100 kalorij. Ako hočemo še to na 100 stop. C segreti vodo spremeniti v paro, potrosimo še 537 kalorij tako imenovane izparilne toplote. Torej skupno bi potrebovali za 1 kg vode, ki ima 0 stop. C, da jo spremenimo v paro 100+537=637 kalorij.

KURIVO IN IZGOREVANJE

Glavni sestavni elementi vseh naših vrst kuriva so ogljik (C) in vodik (H). Z istočasnim vžigom ogljika in vodika ter kisika (O), nastane toplota ki jo mi izkoriščamo v različne namene.

V glavnem razlikujemo tri vrste kuriva. Trda, tekoča in plinasta. Trda kuriva so črni premog, rjavi premog, ter drva. Tekoča kuriva pa so razne vrste olja, ki so stranski proizvodi pri čiščenju (rafiniranju) nafte. Plinasta kuriva pa so mestni plin in zemeljski plini, ki se vam dostavljajo v jeklenkah.

KALORICNA VREDNOST KURIVA TER NJEGOVA EKONOMICNA IZRABA

Nas zanima pod katerimi pogoji dosežemo največjo rentabilnost. Tri po-

goje je treba upoštevati: 1. kalorično vrednost posameznih vrst kuriva; 2. odstotek izkoriščanja in 3. cena posameznih vrst kuriva. Na preglednici se vidi koliko kalorij, da posamezna eno-

ta kuriva n.p.r. 1 kWh elektrike in koliko odstotkov lahko izkoristimo.

Elek. tok 850 kal/kWh 80%
Mehki les 3500-3700 kal/kg 50-60%
Trdi les 3600-3700 kal/kg 50-65%
Plin 4000-4200 kal/kub.m 80%
Rjavi premog 4200-4800 kal/kg 30-50%
Koks 7000 kal/kg 70%
Črni premog 6500-8800 kal/kg 65-70%
Olje 9800-10.000 kal/kg 80%

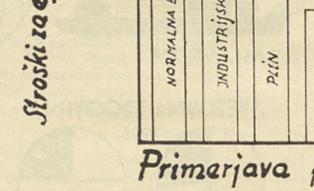
Ena kilovatna ur električnega toka da torej 850 kalorij, medtem ko da 1 kg lesa 3500-3700 kalorij. Od strokovne izvršitve kurilnih naprav je odvisen odst. izkoriščanja. V gornji razpredelnici omenjeni odstotki izkoriščanja veljajo za brezhibne kurilne naprave. Kakšni so šele pri slabih napravah, si lahko mislimo. Obratni stroški se v tem primeru jako povečajo, tako da se zaradi nizkih investicijskih stroškov izvršeno delo kaj kmalu maščuje.

Grafični prikaz nam nazorno pokaže, katera kuriva so najbolj ekonomska. Pri sestavi so bili upoštevani cena, kalorična vrednost in odstotek izkoriščanja.

Za kurjavo najbolj neekonomični je navaden električni tok s svojo visoko ceno v Trstu. (36 lir za 1 kWh, t.j. za 850 kal.) Bolj ekonomičen je industrijski tok; po tej tarifi stane elektrika 850 kal. 12 lir.

Mestni plin, ki nam ga dobavlja podjetje ACEGAT, stane 850 kal. 6 lir, torej polovico cene industrijskega toka. Se cenejšo kurivo pa je koks, 850 kal. je približno 3 lire. Za centralne mineralne kurjave pa je olje najcenejše kurivo, ker stane 850 kal. samo 1,50 lire.

Grafični prikaz nam ponazaruje višino stroškov pri posameznih vrstah kuriva.

Primerjava posameznih vrst kuriva.

Prvi uspehi umetnega opljojevanja goveje živine

Po približno štirih mesecih delovanja središča za umetno opljojevanje goveje živine v Boljuncu, so danes na razpolago prvi rezultati in iz njih lahko črpamo praktičen pouk. Iz poročila, ki ga je poslalo Kmetiskemu nadzorništvu vodstvo središča, lahko povzamemo zanimive podatke.

Tudi na našem področju je ta način opljojevanja dal pozitivne uspehe: iz celotnih, pa čeprav omejenih podatkov je bilo ugotovljenih 88% primerov brejsosti. Ti primeri ovrežajo vsa nezaupanja nekaterih živinorejcev tudi zaradi tega, ker so bila nekatera opljojevanja, pa četudi ponovljena, ena najtežjih a vedno neuspešna pri naravnih oploditvah. Doseženi so bili neverjetni uspehi, ki so gotovo premagali nezaupanje nevernežev ter potrdili prepričanje glede važnih zdravstvenih, živinorejskih in ekonomskih koristi.

V omenjeni dobi je bilo opljolenih 230 krav, od katerih lahko računamo, da je ostalo brejih 179, to je od izvršenih opljolenj skoraj 78% pozitivnih uspehov.

Dosti bolj zanimiva pa je profilatična stran tega načina: zaradi okužb na spolovilih je bilo zavrnjenih 69 glav, kar predstavlja 30% vseh opljolenih krav. Največ govedu se je okužilo z boleznimi prenesenimi pri naravnem opljojevanju (pri katerem se na splošno pripustijo vse prignane krave). To se je in se tudi bo v bodoče preprečilo z umetnim osemenjenjem.

je treba upoštevati: 1. kalorično vrednost posameznih vrst kuriva; 2. odstotek izkoriščanja in 3. cena posameznih vrst kuriva. Na preglednici se vidi koliko kalorij, da posamezna eno-

ta kuriva n.p.r. 1 kWh elektrike in koliko odstotkov lahko izkoristimo.

Elek. tok 850 kal/kWh 80%
Mehki les 3500-3700 kal/kg 50-60%
Trdi les 3600-3700 kal/kg 50-65%
Plin 4000-4200 kal/kub.m 80%
Rjavi premog 4200-4800 kal/kg 30-50%
Koks 7000 kal/kg 70%
Črni premog 6500-8800 kal/kg 65-70%
Olje 9800-10.000 kal/kg 80%

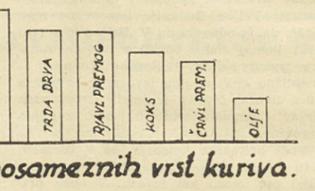
Ena kilovatna ur električnega toka da torej 850 kalorij, medtem ko da 1 kg lesa 3500-3700 kalorij. Od strokovne izvršitve kurilnih naprav je odvisen odst. izkoriščanja. V gornji razpredelnici omenjeni odstotki izkoriščanja veljajo za brezhibne kurilne naprave. Kakšni so šele pri slabih napravah, si lahko mislimo. Obratni stroški se v tem primeru jako povečajo, tako da se zaradi nizkih investicijskih stroškov izvršeno delo kaj kmalu maščuje.

Grafični prikaz nam nazorno pokaže, katera kuriva so najbolj ekonomska. Pri sestavi so bili upoštevani cena, kalorična vrednost in odstotek izkoriščanja.

Za kurjavo najbolj neekonomični je navaden električni tok s svojo visoko ceno v Trstu. (36 lir za 1 kWh, t.j. za 850 kal.) Bolj ekonomičen je industrijski tok; po tej tarifi stane elektrika 850 kal. 12 lir.

Mestni plin, ki nam ga dobavlja podjetje ACEGAT, stane 850 kal. 6 lir, torej polovico cene industrijskega toka. Se cenejšo kurivo pa je koks, 850 kal. je približno 3 lire. Za centralne mineralne kurjave pa je olje najcenejše kurivo, ker stane 850 kal. samo 1,50 lire.

Grafični prikaz nam ponazaruje višino stroškov pri posameznih vrstah kuriva.

Primerjava posameznih vrst kuriva.

pril kravi prve znake pojanja. Ta naglost ni potrebna, kajti neštetih poskusih so dokazali, da je osemenje uspešnejše, če ga izvršimo 12 do 18 ur po prvih znakih pojanja.

3) Končno je potrebno, da živinorejce v umetno opljojevanje zaupa ter hkrati ne pričakuje čudežev, kajti v primeru, da govedo bolega na pomankanju hormonov, vitaminov ali je bilo slabo krmiljeno, ni pričakovati zaželenih uspehov. Prav tako niso uspehi zadovoljivi, če je krava okužena po nalezljivo vozličastem vnetju sluznice v nožnici ali nasplošno po kakršni koli boleznih spolnih organov.

Dosedanje delovanje središča za umetno opljojevanje torej kaže, da bo bodoče delovanje uspešno. Zato je potrebno, da se nezaupanje preobrne v prepričanje v stvarne možnosti tega načina osemenjenja, ki nam bo v bližnji bodočnosti gotovo nudilo najprej v profilaktičnem in kasneje (z nakupom prvotnih plemenjakov) na živinorejskem sektorju velike koristi.

Drugi korak se ne da napraviti, dokler ne bo središče popolnoma utrdilo svojega položaja in hkrati pridobilo zaupanje vseh živinorejcev.

Seveda bo zaupanje naših živinorejcev mogoče pridobiti edino pod pogojem, da se središče za umetno opljojevanje izroči našim ljudem, ki poznajo domače razmere in jezik.

CENA ŽIVEGA SREBRA NENADOMA POSKOČILA

Cena španskega živega srebra, postavljena fob ameriška pristanišča, je nenadoma poskočila od 165 na 180 dolarjev; cena za angleška pristanišča pa od 64 na 69 3/8 funta šterlinga za steklenico. Cena je poskočila zaradi velikih nakupov Združenih držav. Izvozna cena španskega živega srebra je bila povišana najprej na 200 dolarjev, nato je bila znižana na 177 in še na 165 dol. preteklega julija. Na podlagi nove cene cif v angleških pristaniščih bodo v Angliji prodajali potrošniškom blago po 70 1/2-71, medtem ko j bila prej cena 64 1/2-64 3/4 funta šterlinga.

RAZSTAVA KOLES V MILANU

Od 30. novembra do 8. decembra bo v Milanu 30. mednarodna razstava koles in motornih koles. Prijavitelje se je okoli 500 razstavljalcev.

XXI

kontokorent — tekoči račun. Beseda je italijanskega izvora «conto corrente» in pomeni račun med trgovci ali med juridičnimi osebami v stalnem poslovnem razmerju, kjer se medsebojno terjatve in dolgovi ne obračunajo takoj, temveč knjižijo v breme ali korist naslovnika kontokorenta. Obračun ali ugotovitev salda se izvrši po sporazumu na določen dan, navadno 30. junija in 31. decembra in se ali poravnava ali gre v breme oz. v korist imetnika tekočega računa. Kontokorent je enostaven če ne računajo obresti, je obrestni ali bančni (fr. compte courant et d'intérêt, šp. cuenta corriente a interés, nem. Verzinst laufende Rechnung, angl. interest bearing account) če se na dolžne in koristne zneske računajo obresti od dneva dospetka do zaključka tekočega računa.

konverzija (zamenava) — pomeni zamenjavo določene rente (vrednostnega papirja z novo rento po nižji obrestni meri. Država pristopi k zamenjavi ali h konverziji, kadar tržna obrestna mera pade pod obrestno mero, ki jo država plačuje na rente. Konverzija je prisilna, kadar država zmanjša obrestno mero z uvedbo takse na rente ali če isto plačuje za manj vrednim denarjem. Zamenja je sporazumna kadar je država dolžna vrniti kapital lastnikom stare rente, ki ne žele zamenjati obveznic, katerim imajo v posesti.

kredit — (od lat. creditus, fr. crédit, šp. credito, nem. Kredit, angl. credit) pomeni zaupanje upnika v dolžnika, da mu ta po določenem času vrne zaupani predmet, ki je lahko denar ali blago. Kredit je osebni, če se upnik zadovolji z dolžnikovo obljubo, je stvaren ali realen, če dolžnik zastavi določeno stvar, vrednostni papir, hipoteko ipod. Kredit zamenjuje plačila v gotovini ter večna na ta način obsega zamenjave dobrin, ki bi se sicer ne izvršila zaradi pomanjkanja denarja. V gospodarstvu delimo k. v trgovskega, bančnega in javnega (n.p.r. zapis državnega posojila).

krošnjarenje — je vrsta trgovine brez stalne poslovalnice. Vrši se od kraja do kraja, od hiše do hiše.

kuks — tako se imenuje vrsta efekt

Kaj tare našega kmeta

Spomenica Kmečke zveze pristojnim oblastvom - Danes kmečka konferenca na Opčinah

Objavljamo spomenico «Kmečke zveze» na pristojne oblasti, ki bo danes predložena kmečki konferenci na Opčinah v pretres.

«Kmečka zveza» namerava s to spomenico opozoriti pristojne ustanove in oblasti na nekatera vprašanja splošne in posebne narave, ki zadevajo kmetijsko področje STO.

Pomen kmetijstva

Najprej je treba poudariti dejstvo, da obstaja celo s strani odgovornih oblasti težnja podcenjevanja kmetijstva v okviru splošnega gospodarstva. Tako gledanje je povsem neopravičeno. Pripomniti je namreč, da je na področju okoli 6000 kmečkih gospodarstev in da je nad 10% prebivalstva posredno ali neposredno povezano s kmetijsko proizvodnjo, ki po vrednosti presega vsoto 3 milijarde lir letno. Mnoge kulture krijejo v znatnem odstotku potrebe kmetijske proizvodnje. V tem pogledu so n.p. po količini pomembne naslednje proizvode izraze: ne v letni povpreki: 70-80.000 stotov grozdja; 60-70.000 krompirja; 10-12.000 žitaric; 15-20.000 raznega sadja; 12.000 paradiznikov; 120-130.000 stotov krme izračunane v senu; 65-70.000 hl mleka; 18-20.000 stotov stročnic ter zelenjave v vrednosti skoraj 200 milijonov. V kolikor je pa možna in pravilna primerjava, bi lahko trdili, da tukajšnje kmetijstvo n.p. ne zaostaja po vrednosti proizvodov, kakor tudi ne po številu zaposlenih za metalurško industrijo na našem področju, čeprav razpolaga le z nekaj več kakor 20.000 ha plodne zemlje in je od tega okrog 7.700 ha pašnikov in okrog 5000 ha gozdnih kultur.

Važnost našega kmetijstva je zaradi tega prav pomembna tudi v primerjavi z drugimi panogami gospodarstva. Zato pa se morajo vprašanja kmetijstva vzeti v resen pretres, tako kakor vse ostale produktivne veje, da bi se potenciala tudi ta panoga gospodarske dejavnosti v največji meri.

Prisotnost velikega potrošnega trga je dober pogoj za intenzivnejše obdelave zemlje, tako kvantitativno kakor kvalitativno. Potrebno pa je, da se ta pravzaprav že normalen razvoj podpre z ustreznimi ukrepi, ki bi jih morali izvesti deloma takoj deloma pa v doglednem času.

Po teh splošnih ugotovitvah menimo, da bi morali pristojni organi upoštevati in proučiti predvsem naslednja vprašanja:

Vprašanje kmečkega predstavnštva

Tukajšnji kmetje, ki so v veliki večini mali in srednji posestniki ali najemniki, nimajo v raznih ustanovah in uradih zastopstva, ki bi jim pripadalo kot proizvajalcem. V skladu z zakoni in določbami iz preteklosti izvirajo vse funkcije in zastopni položaji iz imenovanj in še to največkrat mimo

Državna uprava zapostavlja kmetijstvo

Državni prispevki v prid tukajšnje kmetijstva se, kakor je znano, nanašajo bodisi na določbe o splošni melioraciji, bodisi na izredna finanširanja, ki izvirajo iz posebnih pobud. V tem pogledu je pripomniti naslednje:

a) melioracije

Melioracije, ki so neodvisne od splošnih načrtov bonifikacij, so bile deležne in so deležne prispevkov, ki jih predvideva čl. 43 in naslednji kr. ukaz 13-12-33 št. 215.

Načela, po katerih se je izvajal omenjeni zakon niso pri nas obrodila zaželenih uspehov. Po našem mnenju ni bilo splošnega okvirnega načrta pri izvajanju melioracij, kar je imelo za posledico, da so bili rezultati fragmentarni, često pa se celo niso skladali s potrebami področja. Poleg tega so bila sredstva za te namene v občutni meri prikrajšana, in to v razmeroma večji meri kakor pri drugih panogah.

Tako je bilo v prvem polletju 1949 izdano v te namene 217,5 milijona lir, v naslednjem šestmesečju pa 147 mil. lir; v prvem polletju 1950 se je vsota z nenadnim padcem znižala na 11,7, v drugem polletju pa še na 11 milijonov. Finančna sredstva, ki so sedaj predvidena v državnem proračunu so vsakora premanjina in ne zadostujejo velikim potrebam in velikemu številu prisilcev. V tem postopnem nižanju proračuna vidimo odsev težnje po podcenjevanju kmetijstva in s tem težnjo, da se kmetijstvo žrtvuje v korist drugih panog, kakor smo ugotovili že v začetku.

Določbe čl. 46 omenjenega zakona, ki se nanašajo na posojila kmetom po nizki obrestni meri, se ne izvajajo. Zaradi tega ni moglo veliko število kmetov, ki ne razpolagajo s kapitalom, ki je potreben za začetne produktivne investicije biti deležni državnih podpor. Gre pa največkrat za kmete, ki so podpor najbolj potrebni vpravi zaradi dejstva, da ne razpolagajo s finančnimi sredstvi. Splošno se je dogajalo, da so se podpore koncentrirale v korist gospodarsko trdnihjših.

Potrebno je zaradi tega, da se sestavi okvirni načrt, ki bi zadevo načelno urejeval, da bi se tako dosegli uspehi z najmanjšimi sredstvi. Potrebno je še pomnožiti zadevna sredstva, da bodo lahko vsi kmetje deležni podpor in posojil po nizkih obrestih.

Za pravilno postavljanje in urejevanje vseh zadev, ki se nanašajo na melioracije, bi se morala ustanoviti posebna komisija, v kateri bi morali biti zastopani tudi kmetje.

b) posebna finansiranja

Tudi na tem sektorju je žal poudariti znižanje državne intervencije. Zelo občutno znižanje je opaziti pri nakazovanju podpor za nakup strojev in orodja (od 2 milijonov lir v prvem polletju 1945 na manj kakor 0,5 mil. v

zadevnih predlogov strokovnih zvez, čeprav so predlogi po zakonu predvideni.

Tipičen primer: Zbornica za trgovino, industrijo in poljedelstvo, ki bi morala biti kakor je to v primeru trgovine in industrije, gibalo kmetijske dejavnosti, je brez stvarnega zastopstva kmetov.

Kmečka zveza se sklicuje na ukaz št. 106 o reorganizaciji Zbornice za trgovino, industrijo in kmetijstvo in na dejstvo, da se pri tem niso upoštevali zakonski predpisi, ki predvidevajo imenovanje zborničnih organov na podlagi določite sindikalnih in strokovnih organizacij, v kolikor zadeva kmetijski sektor. Kmečka zveza ni bila ob tej priložnosti vprašana za svet. Sedanjí predstavnik kmetovalcev nima nobene zveze z živimi problemi kmetijstva. Razne intervencije Kmečke zveze v tem pogledu niso imele nikakega uspeha.

Druga zakonska določba, ki se nanaša na strokovno izobrazbo kmetov se ne izjavlja: Gre za poseben Odbor za strokovno izobrazbo, o katerem je govora v zakonu 16. jun. 1932 št. 826, čl. 7 in v katerem bi morali biti tudi zastopniki kmečkih organizacij. V kolikor nam je znano, ne obstaja ta odbor niti na papirju.

Podobno je pri drugih komisijah, kakor v Odboru za bolniško blagajno, v raznih socialnih ustanovah itd. Povsem jasno je, da ni mogoče braniti koristi kmetijstva, če se ne da kmetom pravo zastopstvo in to niti tam, kjer se tako pomanjkljivo zastopstvo predvidevajo. Ne moremo pričakovati stvarnega gospodarskega kmečkega napredka, ki je tesno združen z aktivno sodelovanjem in sodelovanjem zainteresiranih, če se zadeva, o kateri je govora, ne upošteva, kakor bi se morala.

Z ustreznimi vključitvijo neposrednih predstavnikov kmetov, kjerkoli to narakujejo okoliščine, bi se doseglo pravo in aktivno sodelovanje kmetovalcev z oblastmi in ustanovami, ki imajo posredno ali neposredno opravka s kmetijstvom. Ni na primer brez pomena dejstvo, da v Središču za gospodarski razvoj področja, ki bi moralo obsežati in proučevati vse panoge gospodarstva, kmetijstvo ni bilo upoštevano niti v organski sestavi te ustanove.

Mnenja smo, da bi vse te ustanove samo pridobile, če bi si zagotovile stvarno sodelovanje kmetov po njihovih predstaviteljih.

Drugem polletju 1950). Podpore so v tem pogledu tako neznatne, da sploh ni mogoče govoriti o kakršni koli obdelovalnih strojev, kot so kultivatorji, ki bi bili brez dvoma potrebni za napredek našega kmetijstva.

Isto velja glede sredstev, ki so bila dodeljena za bonifikacijska dela na državni račun (100 milijonov v I. polletju 1949, komaj 25 milij. v II. polletju 1950).

Posebno pozornost zahtevajo pogozdovna dela. Neglede na dejstvo, da so bili tudi v tem pogledu sredstva zelo občutno znižana, moramo poudariti, da se pogodovnalni načrti izvajajo brez vsakršnega sodelovanja tistih, ki so pri tem najbolj zainteresirani, t.j. vaških skupnosti Kraške planote. Znano je, da je v pašniško-gozdarskem gospodarstvu, kakršno je na Krasu, nadvse važno, da se doseže pravilno uravnoteženje med gozdom in pašnikom. Tudi nj nobenega dvoma, da bi bili uspehi pogozdovanja boljši, če bi se bila naša primerna oblika s sodelovanjem med pristojnimi oblastmi, in prizadetim prebivalstvom.

Da se kmetijstvu ne posveča potrebna pozornost ali, da se ga, kratko povedano zapostavlja, dokazuje tudi dejstvo, da se je iz pomoči ERP dodelila kmetijstvu le neznatna podpora. Ta podpora je dosegla komaj 0,5% od celotne vsote, ki je bila po tej ustanovi dodeljena področju. V okviru ERP je bil predložen, čeprav z zamudno, načrt, ki je predvideval, da bi se izločilo 1200 ha zemljišča, od tega 1000 ha pašnikov. Pri tem so predvidevali 700 ha novih vinogradov, 100 ha sadovnjakov, 100 ha vrtov, 200 ha travnikov. Vinska proizvodnja bi morala po tem načrtu preokorčiti 80.000 hl; podvojiti bi se moral pridelek krompirja, paradiznikov in stročnic; proizvodnja žitaric zlasti koruza bi se morala povečati za 30%; živinoreja bi morala obogateti za 1000 glav m'čnih krav. Ne pretiravamo, ako trdimo, da se je od tega realiziralo in sicer iz drugih sredstev morda samo 10%; že sam obstoj tega načrta priča o velikih razvojnih možnostih tukajšnjega kmetijstva.

Strokovna izobrazba pomanjkljiva

Važnost vloge strokovne izobrazbe v naprednem kmetijstvu je očitna. Na tem področju je ugotoviti znatne pomanjkljivosti. Značilno je, da so pri nas v veljavi še stara agrotehnična načela n.p. silo nizka in še to neracionalna uporaba umetnih gnojil: komaj 20 vagonov letno.

Pozornost pristojnih oblasti bi se morala obrniti v tri smeri, in sicer: a) Osnovne šole in nadaljevalne učilnice. Šele pred kratkim se je na področju ustanovila prva kmetijska nadaljevalna šola in še ta je do danes nepopolna. Ne sme vzbuhati zaskrbe-

nja dejstvo, da se učenci in starši usmerjajo na drugačne vrste šol. Uspeh in preusmeritev na tem področju sta pač povezana s kompleksom ukrepov za povzdigo kmetijstva, kar bi obnovilo zaupanje kmečkega prebivalstva v to. panogo gospodarske dejavnosti. Potrebno bi bilo, da bi se nadaljevalne šole kmetijskega tipa z različnimi specialnimi usmeritvami ustanovile še v nekaterih kmetijskih središčih.

V vsaki osnovni šoli bi morali dodeliti šolski vrt, ki bi brez dvoma koristil šolski mladini pri pridobivanju osnovnih pojmov kmetijske vede.

b) Strokovni tečaji. Potrebna je pospešitev te oblike strokovnega izobraževanja, ki je bilo v prvih letih pomanjkljivo in se je vsililo brez organske razporeditve, čeprav obstaja v tem pogledu zakon 13-6-1932 št. 826, o katerem je bilo že govora. V kolikor je znano ne deluje niti odbor, ki ga predvideva čl. 7 tega zakona in ki bi mu morala biti poverjena naloga, da sestavi učne načrte. Neobhodno potrebno je tudi, da se ti tečaji v središčih, kjer prebivajo Slovenci, vršijo v slovenščini, če hočemo doseči zadovoljive uspehe.

Strokovna izobrazba po teh tečajih je važna tudi, da bi se dosegli tesnejši stiki med organi, ki se bavijo s kmetijstvom, in kmečkim prebivalstvom.

V ta namen bi bilo treba vodstvo kmetijskih uradov poveriti Slovence, ki so v kmetijstvu v premoči; za

Kako pobijati tujo konkurenc

Tukajšnje kmetijstvo se mora boriti z močno konkurenco uvoženih kmetijskih proizvodov, ker je obdelovanje v tukajšnjem okolju podvrženo višjim proizvodnim stroškom v primerjavi s sosedji.

Potrebno je torej, da se krajevno kmetijstvu omogoči, da konkurira z bližnjimi proizvajalci pod enakimi pogoji. To je mogoče storiti na razne načine, med drugimi tudi:

a) s splošnim pospeševanjem kmetijstva, t.j. z ukrepi, o katerih je bilo ali bo govora z dopolnitvijo obstoječih naprav v svrhu zboljšanja predvsem kvalitete proizvodnje;

b) z vsaj delnim zmanjšanjem trošarine na nekatere krajevne proizvode, kakor je to vino, živina ter z občutnim zmanjšanjem tarif nekaterih javnih uslug, kot je to primer vode in električne energije za kmetijsko uporabo;

c) z ureditvijo in raznimi olajšavami v pogledu neposredne prodaje kmetijske proizvodnje, ne da bi bila potrebna licenca v smislu kr. uk. št. 2174 l. 1926. V tem pogledu pripominjamo, da je bila ta olajšava že dana s strani takratnega ministrstva za gospodarstvo s telegrafičnim obvestilom št. 79 l. 1927 za vse proizvode in z okrožnico št. 35 z dne 2. okt. 1938 posebej za prodajo grozdja. Te določbe so doslej ostale brez učinka. Vsekakor bi bilo potrebno podvreči posredno prodajo kmetijskega blaga od proizvajalca do potrošnika s posebnim predpisom v korist obeh;

d) za nekatere proizvode kot so vino in mleko in to v primeru, ko obstajajo znatne razlike med krajevnimi proizvodnimi stroški in proizvodnimi stroški bližnjih področij; v primeru, da se ta razlika ne da izravnati z ukrepi, o katerih smo že govorili, bi bilo potrebno izvesti primerne protekcionistične ukrepe z naložitvijo tudi nizke carine, vsaj tolikšne, da se omogoči prvenstveno plasiranje domačih pridelkov. Vsekakor gre za ukrepe ki bi jih morali izvesti le v skrajnih primerih. Morda bi se s tem v manjši meri prizadeli potrošniki, vendar bi to breme imelo profitež v tem, da bi ostala in krožila na področju finančna sredstva, ki izvirajo iz izkupička domačega v korist splošnega gospodarstva. Prava malo ali nič se namreč ne ckoristi tukajšnja trgovinska in industrijska dejavnost proizvajalcev, ki prodajajo

POTENCIRANJE NEKATERIH PANOG KMETIJSKE DEJAVNOSTI

a) ZIVINOREJA. Zivinorejska dejavnost je med vsemi ostalimi na našem področju najbolj ogrožena. Visoka cena krme, znatna konkurenca bližnjih proizvajalcev, postopen prehod trgovine mleka na krajevno tržišče v roke monopolistov vse to so vzroki, ki učinkujejo negativno na lokalno domačo zivinorejo. Bolj kot za kvantitativnim moramo težiti za kvalitativnim izboljšanjem. Potrebno je omogočiti tudi manj premožnim nabavo plemenske živine. O ostalih olajšavah je govora drugje na drugem mestu. Poudariti moramo še na tem mestu, da predstavljata taksa na živino znatno breme, predvsem pa trošarina za zakol prašičev celo za domačo uporabo. To je priložilo mnoge rejce, da so znižali število glav ali pa so reje sploh opustili.

b) VRTNARSTVO in cvetličarstvo nudi morda največje razvojne možnosti. Lahko trdimo, da ta panoga, ki je sicer pod vplivom ugodnih tržnih pogojev, ne sme biti prepuščena sama sebi. Olajšave so potrebne, kot smo že rekli predvsem v pogledu dobave vode za zalivanje po tarifah, ki so bile v razmerju z drugimi tarifami o uporabi vode v veljavi pred vojno. Potrebne pa so poleg tega izdatnejše podpore, predvsem da se omogoči vrtnarjem zgraditev racionalnih naprav za namakanje.

Ureditev hudoornikov Glinščice in Ospa na podlagi primernih načrtov, ki bi omogočali izkoriščanje vode v namakalno svrhu, bi po našem predstavljal izredno pridobitev za kmeto tamkajšnjega okoliša in bi dovedlo od tega, da bi sedanje njive in travnike spremenili v donosne vrtove. Prav

prvo silo naj se kmetijskemu nadzorništvu dodeli vsaj še en strokovnjak slovenske narodnosti.

c) Srednja kmetijska izobrazba: Cuti se pomanjkanje srednje kmečke izobrazbe v dopolnilo osnove kmečkega izobraževanja. Statistike iz naprednejših krajev jasno dokazujejo, da ni delokrog našega področja pretesen, da bi na njem ne mogla zaživeti srednja kmetijska šola. Poleg tega, da bi šola izvajala njeno specifično dejavnost v pogledu strokovne izobrazbe, bi lahko postala tudi središče za eksperimentiranje v očitno korist vsega kmetijstva. Če bi šoli dodelili še irtsnico, drevesnico za sadno drevje, središče za umetno oplojevanje živine, semenarno za zelenjavo in cvetlice, središče za prikazovanje kmetijske mehanizacije, bi ustanova dosegla solidno podlago za vzdrževanje. Oblasti bi morale zadevo proučiti brez odlašanja in predložiti načrt za ustanovitve šole ter graditev vključiti v program javnih del. Ni dvoma, da bi bila pobuda imela mnogo boljše gospodarske učinke kakor mnogo drugih del, ki so sicer morda koristna, vendar ne produktivna, še manj pa nujna.

java blago na našem trgu in ki izkupičke odnašajo in jih tudi trošijo drugje.

To poglavje je bistvene važnosti za tukajšnje kmetijstvo, je pa morda med vsemi vprašanji najbolj zamotano, ker je odvisno od najrazličnejših faktorjev.

Nabava kmetijskega materiala

V okviru ukrepov v prid kmetijstvu ni na zadnjem mestu potreba, da se zagotovi kmetom redni dotok raznih potrebščin, ki jih uporabljajo v proizvodnem ciklusu.

V pogledu potrošnega blaga je nujno zagotoviti zivinorejem krmo po ugodnih cenah. Tržaško področje je postalo pomembno središče mlinarske industrije. Zato predlagamo, da se krajevno zivinorejem daje prednost pri nakupu postranskih proizvodov te industrije brez nepotrebne vmesne manipulacije.

Na našem področju je občutno pomanjkanje gnoja. Zato podpiramo zamisel, da bi se zgradilo središče za predelovanje smeti in bi se s tem omogočilo proizvajanje organskih gnojil po dostopnih cenah. To bi bila za poljedelstvo neprecenljiva korist. Obubožanje zemlje zaradi pomanjkanja gnojil in poslabšanje fizične strukture obdelovane zemeljske plasti se bo še stopnjevalo v prihodnjih letih, če bi primanjkovalo organske snovi. To vprašanje je treba vzeti v pretres in ga rešiti z največjo pozornostjo.

Drugo delikatno področje dobave, ki ga ne more rešiti izključno privatna iniciativa, je oskrba s primernimi semeni. Uvoz selekcioniranih semen ter domača proizvodnja teh bi morala biti uspešnejše nadzorovana. Važna zadeva je tudi uvoz sadik: te bi morale vsekakor prihajati s področij, ki so po okolju in podnebnju zelo podobni našemu.

Posebno pripombo zasluži vprašanje dobave semenskega krompirja. Ta kultura je tako važna, da ji moramo posvetiti posebno pažnjo. Izkušnja dolgih let je potrdila, da se vprašanje semenskega krompirja lahko reši le z montikacijjo. Ustrezni dogovor s proizvajalci tržaškega zaledja je zaradi tega neodločljiv, vsaj dokler se ne dobijo nove, tukajšnjim razmeram ustrezajoče vrste.

tako je na našem področju še mnogo neizkoriščenih leg, ki bi bile za vrtnarstvo celo primerne.

c) VINOGRADNISTVO. Radj priznavamo, da je ta panoga že prešla od oblasti znatne podpore; toda zanemariti ne smemo drugih kmetijskih panog. Uspehi izboljšav niso dali zaželenih uspehov zaradi slabe izbire sadik iz krajev, ki niso našemu področju podobni po podnebnju in sestavi zemlje. Prav zato smo že poudarili važnost, da bi se sadike nabavljale iz bližnjega zaledja, od koder izvirajo že od nekdaj. Važno bi bilo, da bi se na področju ustanovila osrednja trsnica. Tudi na področju vinogradništva se mora pospeševati bolj kvaliteta kakor kvantiteta. Kazalo bi, da se prouči možnost tipiziranja naših vin, čeprav je priznati, da bi pri tem naleteli na težave in na vprašanja, ki jih ni lahko uredniti.

Tukajšnje vinogradništvo preživlja zdaj krize zaradi ogromne konkurence bližnjih in daljnjih vinorodnih področij. Zmanjšanje trošarine na domače vino je potemtakem neobhodno potrebno, če hočemo ohraniti naše vinogradništvo vsaj na dosedanji stopnji. Omogočiti bi bilo poleg tega potrebo

da se kmetje okoristijo z žganjkuho, in v ta namen odpraviti ali vsaj znižati sedanje zares ogromne takse za proizvodnjo alkohola, celo na pijačo, ki služi za domačo uporabo. Podčrtati je, da so tukajšnji kmetje po prvi svetovni vojni uvedbo te takse zelo občutili in so ji silno nasprotovali, saj je bila prej žganjevka iz grozdja in sadja dovoljena proti plačilu zmerne takse.

Neobhodno potrebno bi bilo, da se ustanovi ustrezna mreža fitopatoloških opazovalnic, ki so jih uvedli že v vseh naprednih deželah, da bi pravočasno opozorili vinogradnike na trenutne opozorilne vinogradnike, ki bi jih od tega imeli vinogradniki, bi bila velika, če upoštevamo visoke cene škropil.

d) SADJARSTVO. To področje daje zelo velike razvojne možnosti v primeri z današnjim položajem predvsem, če upoštevamo sedanji nazadnjaški način kulture, neprimerno izbiro vrst itd. Redki so sadjarji, ki razpolagajo z racionalnimi sadovnjaki, ki vzgajajo drevesa na primeren način. Sadjarstvu bi morale oblasti po vsem tem posvečati večjo pažnjo.

Vprašanje samo zase je odvečljeno golih zemljišč z ekstenzivno kulturo (pašniki, travniki - pašniki večkrat pa tudi skoraj neproduktivna zemljišča). Nekatero kulturo lesnega in sadnega drevja kot je na primer oreh, so skoraj izgubile s Kraške planote. To področje daje obširne možnosti in bi ga bilo treba pretresti predvsem v pogledu zemljišč te vrste, ki so last podzelskih vaških skupnosti. Tudi vprašanje protivetrovni pasov, ki pravzaprav meji z gozdarsko dejavnostjo, bi ne smelo biti neupoštevano glede na tukajšnje klimatične razmere. Potrebni so tu tudi v tem pogledu koordinirani načrti. Možne koristi so na dlani.

Davki in takse

Nekatera vprašanja te narave smo že predočili. Na tem mestu bi radi pripomnili proučitev naslednjih zadev:

a) Davek na zemljišča. Potrebno je da se uveljavijo vse zakonske določbe, ki so v veljavi v pogledu znižanja davka v primeru naravnih nezdov (čl. 46, 47, 48 zakona 8.10.1931 št. 1572). Bi. rokrajčne težave ter stroški, ki so s tem združeni, onemogočuje posameznikom uveljavljanje olajšav, ki so s tem v zvezi. Vprašanje je tem bolj občutno spričo dejstva, da so vpravi v zadnjih letih krajevni proizvajalci zelo trpeli na dohodkih zaradi raznih naravnih nezdov.

b) Prenos lastninskih pravic. Veljavne zakonske določbe predvidevajo nekatere olajšave za prenos lastninskih pravic v pogledu zemljišč manjše vrednosti. Naravno pa je, da je meja, ki

KAKO JE DRUGOD

Strokovne šole

V SLOVENIJI

V Sloveniji je 26 enoletnih kmetijsko-gospodarskih šol. Lani je te šole obiskovalo 620 fantov in 810 deklet. Na teh šolah se dekleta pripravljajo tudi za smotno gospodinjstvo.

Kmetijsko-gospodarske šole ustanovljajo predvsem v krajih, kjer je v bližini večje kmetijsko posestvo; kajti mladini je treba tudi nazorno prikazati uspehe dobrega, pravilnega in za človeka manj utrudljivega kmetovanja. Na teh šolah poučujejo poleg izsolanih strokovnjakov tudi učiteljice, ki so po končanem učiteljskem nadaljevalne svoje izobraževanje na enoletni šoli za pouk v oddelku za gospodinjstvo.

VSVICI

«Neue Zuercher Zeitung» (9. nov.) priobčuje obširen članek o splošnih vzgoji v kmetijstvu. List poudarja potrebo, da se kmečki fantje čim bolj izobrazijo v kmetijstvu, ako hočejo doseči napredek v kmetovanju.

«Osnovo za napredek lahko najdemo v temeljitem poklicnem izobraževanju. Glede poklicne izobrazbe kmetov se zaostajamo za izobrazbo drugih poklicev. V kmetijstvu je nujno potrebno določeno znanje glede pridelovanja in pridobivanja. Zakonodajec je očitno vse to spoznal in določil da okrajji (kantoni), ki pospešujejo kmetijsko izobrazbo, lahko računajo na pomoč zvezne vlade.

V Svici so imeli že doslej dovolj srednjih kmetijskih šol, tu pa tam so obstajali tudi kmetijski nadaljevalni tečaji, kakor v kantoni Bern, Basel, Zuerih in St. Gallen. Po novem zakonu pa bodo kantoni organizirali strokovne kmetijske nadaljevalne šole po vsej Svici. Novi zakon določa, da morajo nove šole ustrezati krajevnim razmeram; glavna pažnja gre predvsem praktičnemu pouku.

Tako je drugod. Na Tržaškem pa imamo še vedno samo eno kmetijsko šolo. Odprli so jo v Plavljah, torej ne v središču z osrednjo lego, tako da bi jo lahko obiskovali kmečki fantje z vsega ozemlja.

OBVEZNA TUBERKULINIZACIJA ZIVINE

Okrajni ljudski odbor Kranj-okolica je uvedel obvezno tuberkulinizacijo (razpoznavno cepljenje živine) goveje živine, kakor poročajo «Kmečki glas» iz Ljubljane. Veterinarska služba je namreč ugotovila veliko škodo, ki jo povzročajo goveja tuberkuloza v tem okraju. Ta škoda lahko doseže zaradi zmanjšanja mlečnosti krav in manjšega pri-

je bila svoj čas določena za te olajšave prenikza, ker se doslej ni upoštevalo zvišanje te meje v zvezi z razvrednotenjem denarja.

Zaradi velikih stroškov, ki so združeni s prenosom lastninskih pravic, se največkrat dogaja, da se pisemne pogodbe sploh ne sklepajo, saj je nesmišljeno, da so ti stroški in razne registracijske večkrat višji kakor pa vrednost zadevnega zemljišča. Posledica tega je, da ni zelo veliko število parcel vpisanih na dejanske lastnike in to že več generacij. Ni potreba poudariti kakšni nedostaki so s tem v zvezi. Ze spričo majhne vrednosti zemljišča zlasti na Krasu in spričo skrajne posestne razdrobitve je potrebno zadevo pregledati. Ureditev lastninske pravice bi morala biti združena z znatnimi olajšavami. Registrske takse bi se morale odpraviti do določene vrednosti. Problem je zamotan zaradi kompliciranosti zakonskih določb.

Katastralna ocena. Velika večina parcel ne ustreza več prvotni klasifikaciji. Revizija te klasifikacije, ki je v največ primerih v škodo lastnikov, je nujna. Mislimo, da spada to poglavje, kakor tudi prejšnje, v okvir socialnih vprašanj in bi se morali vključiti v sklop olajšav za splošno kmetijsko izboljšavo, kot je že to predvideno za združitev frakcioniranih parcel in posestev.

Poljski čuvaji

Pomanjkanje poljskega čuvajstva je danes zlasti med kmeti okolice mesta zelo občutno. Ta položaj je v očitnem nasprotju z velikim številom ostalih policijskih panog. Izkušnja uči, da ne more poljsko čuvajstvo spadati v nalogo drugih panog policij, čeprav jim je lahko to poverjeno kot postranska dejavnost. Krajeje in poškodbe so zelo česte predvsem v dobi poširanja pridelkov. Važno bi bilo, da bi se poljski čuvaji izbrali med domačini, ki dobro poznajo položaj posameznih krajev, meje posestev in običaje prebivalstva. Čeprav je bilo mnogo prizadevanja, se ni to vprašanje premaknilo z mrtve točke in ni naletelo na razumevanje s strani pristojnih oblasti.

Skupna zemljišča

Na področju so obširna skupna zemljišča, ki pripadajo okoliščanskim frakcijam. Ti kompleksi so bili doslej zanemarjeni in prepuščeni povetini neracionalnemu izkoriščanju. Obstoječe določbe dajejo možnost za koristne ukrepe za doseglo rednega izkoriščanja pa tudi za izboljšanje teh zemljišč, po večini gozdov in pašnikov.

</

Vestnik KMEČKE ZVEZE

SEDEŽ: TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10. I. - TELEFON ŠT. 54-58

Nabavi si zgoden semenski krompir!

Veliko važnost pridelovanja krompirja tudi na področju cone A Tržaškega ozemlja ni treba še posebno dokazovati. Naj le omenimo, da pridelujejo pri nas krompir skoraj vsi kmetovalci in, če že ne za prodajo, vsaj za domačo potrebo. Ta gomoljnice je za naše kmečko prebivalstvo vsakdanja hrana in naše gospodinjstvo zredijo prašiče navadno še najlepše s krompirjem.

Po uradnih podatkih sadijo na tem področju krompir na povprečno 850 hektarov in ga pridelajo približno 60 tisoč stotov vsako leto. To je komaj 70 stotov na vsak hektar, kar predstavlja tudi za tukajšnje slabe talne in podnebne razmere izredno nizko povprečje. Letos pa je bil pridelek te gomoljnice izredno nizek, kajti večina naših kmetovalcev je pridelala le 3 do 4kratno seme, kar pomeni še izpod 40 stotov krompirja na hektar. Ako bi ne bilo izredno nizkim pridelkom mogoče najti pomoči, potem bi se sploh saditev krompirja pri nas več ne izplačala niti kadar bi ne bilo tako suhe in slabe letine, kakor je bila letošnja.

Vendar pa na srečo tudi naših kmetovalcev uspehi s krompirjem niso vedno tako slabi, kajti celo v sušnih letih, kakor je bilo letošnje in na plitvih zemljah, kakor so na našem področju je mogoče pridelati tudi nad 70 stotov krompirja na hektar. To pa je dosegljivo z uporabo prav zgodnjih tukajšnjim podnebnim in talnim razmeram ustrežajočih sort krompirja. To možnost so nam pokazali tudi že letos nekateri vzgledni pridelovalci krompirja, ki so pridelali, kljub hudi suši celo desetkratno seme podzemnice, kar ustreza tudi nad 80 stotov na hektar.

Dosegli so take uspehe, ker so sadili prav rane sorte, ki smo jih omenili v našem "Vestniku" tudi že ob drugih priložnostih. Predvsem se je dobro izkazala domača, ob naših kmetovalcev na splošno poznana vrsta "Albona". Vendar pa mora biti tudi seme te sorte res zdravo in odbrano, ker sicer odzove celo v razmeroma ugodnih talnih in podnebnih razmerah, da ne govorimo niti o našem Krasu.

Druga vrsta ali sorta krompirja, ki se je dobro obnesla pri nas tudi letos, vendar le na bolj globoki in rodovitni zemlji, je holandska "Bintje", kate-

ro pristejajo strokovnjaki k polranim sortam. Najboljše uspehe pa more dati holandska sorta "Eerstlinge", ki je svetovno priznana najrajnija. Ta krompir uspeva dobro zlasti na rahli zemlji, tudi če ni globoka, le da je precej gnojena, kakršno imamo pač po večini na našem Krasu.

KAKŠNA STA "EERSTLINGE" IN "BINTJE"

1. Eerstlinge je zelo rana sorta, ki obrodi že v 80 do 90 dnevih po saditvi, če je le ugodno za časa njene rasti. Oblika njenih gomoljev je jajčasto podolgovata. Očesa ima redka in zelo plitva. Olupek je rumeno rjave barve in nekoliko raskav. Meso ima rumeno barvo in je zelo dobro za kuhanje, ker vsebuje razmeroma malo škroba. Ta sorta je tudi zelo bogata na vitaminu "C". Ni pa godna za dolgo shranjenje.

2. Bintje je polrana, zelo rodovita sorta, (obrodi v 120 do 140 dnevih, kakor naš "Rožnik"). Gomolji tega krompirja so nasprotno debeli in podolgovate oblike s plitvimi očesi. Olupek ima rumenkast in popolnoma gladek. Meso je svetlo belo - rumenkaste barve in izvrstno za kuhinjo, zlasti za pečenje. Gomolji te sorte se ohranijo dolgo sveži. — Krompirjeva je prav temnozeleno barve in močne rasti ter je podvržena peronospori, vsled česar je neobhodno potrebno škropljenje z bordoško brozgo.

Značilnosti domače sorte "Albona" so znane kmetovalcem nasprotno dobro poznane.

Vsekakor pa moramo pripomniti, da je za kmetovalce zadovoljivih pridelkov tudi z navedenimi holandskimi sortami krompirja — "Eerstlinge" in "Bintje" — potrebno, da se to seme pravosčasno dobavi in pripravi za saditev ter, da je zemlja pravilno pripravljena. Zaradi tega je zelo priporočljivo, da si naši kmetovalci nabavijo holandski semenski krompir se pred nastopom prave zime, ker je prevoz v zimskem času zelo otežkočen in daljne Holandije in obstaja nevarnost, da zmrzne na poti. Z nabavo holandskega krompirja komaj marca meseca, ko šele mraz popusti tudi na severu, nastane za naše kmetovalce občutna zamuda s saditvijo tega semena. Temu se sredi marca komaj poznajo očesa,

ker prihaja pač iz mrzlih krajev, dočim ima "Albona" in pred zimo nabavljen krompir tudi iz Holandije že močno razvite poganjke.

Glede domače vrste krompirja, poznane pod imenom "rani rožnik" naj tukaj zadostuje omeniti, da je ta sorta v resnici le polzgodna, kakor n. pr. holandski "Bintje". Je pa neprimerno manj rodovita kot poslednja in so jo tudi že naši naprednejši kraški kmetovalci vsled tega opustili, zlasti še, ker ni mogoče dobiti res pravega in odbranega semena te sorte. Saj je tako imenovani "rani rožnik", ki ga je dobavil minulo pomlad našim kmetovalcem tukajšnji "Consorzio agrario" po Področnem kmetijskem uradu slabo obrodil.

NAROCILA SEMENSKEGA KROMPIRJA IZ HOLANDSKE

Naša zveza zbira naročila za dobavo odbranega semenskega krompirja iz Holandske rane sorte "Eerstlinge" in polrane sorte "Bintje". Naročniki se morajo obvezati, da bodo krompir ob dospelju takoj plačali in dvignili. Cena temu, zajamčenemu semenskemu krompirju, se bo sukala predvidoma okoli 6000 lir za 100 kg, v novih vrečah po 50 kg in bo dobavljen v Trst še pred zimo. Ob naročilu je položiti na vsakih 100 kg 3000 lir, kot predplačilo.

NAKUP TELET CISTE SIVO-RJAVE PASME!

Prav tako obveščamo kmetovalce, ki želijo nabaviti teleta (samice) čiste sivo-rjave pasme, izležene na Področju, stare od 20 do 25 dni in tudi do dveh mesecev, da se za nakup prijavijo pri kmetijskem nadzorništvu — ulica Ghega 6/I (soba 4).

APNO ZA KOROSKE KMETE

Slovenski koroski listi poročajo, da je uprava Marshallovega načrta dala na razpolago Koroski 11.000 ton apnega prahu in 2.400 ton mešanega apna po znižani ceni, in sicer ogljikovo kislino apno po 12,40 šilingov za kg, razsuto pa po 7,50; mešano po 21,40 in 15,50 šilingov (1 šiling je okoli 22 lir). Kmetom uprava vprav ponuja apno za gnojenje; doslej so ti kupili samo 3.000 ton. Z apnom še niso bili vajeni gnojiti.

Od ljutomerčana do rebule, vipavca in terana

Vedno bolj si utirajo pot v svet vina, ki jih pridelujejo v slovenskih vinogradih. Na številnih velesejnih raznih držav so žela slovenska vina velik uspeh. Dokaz temu je vedno večji izvoz slovenskih vin, ki so dosegla tudi obale onkraj oceana. Pa tudi na tržaških velesejnih smo okusili slovenska steklenična vina, ki so tudi sicer dosegljiva v nekaterih gostilnah v Trstu.

Bizeljska vina pridobivajo na obeh bregovih Save ter ob Krki in Sotli. Na tem področju uspeva trta, ki daje belo in rdeče vino. Svojevrstno daje tam vinom zemlja, kakor tudi klimatične razmere. Alkoholna stopnja belih bizeljskih vin je nekoliko nižja od ljutomerskih; vendar je pa zanje značilni poživljajoč okus. Po kakovosti se zlahka primerjajo z rizlingom

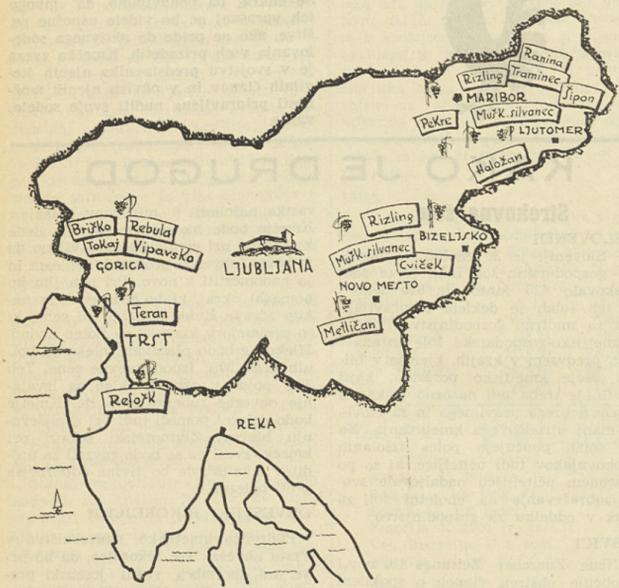
Velik pomen v slovenskem vinarstvu imajo nadalje goriska (primorska) vina, ki jih pridobivamo na pobočju ob Vipavi in Soči, na Krasu in v severni Istri. Bela goriska vina se izvažajo kot vmesna stopnja med severnimi in južnimi vini, vendar se po okusu približujejo vinom iz severne Italije. Briško vino (zahodno od Gorice) je nevaren tekme furlanskim vinom in vinu iz Conegliana. Goriska vina tekmujejo pri izvozu tudi z ljutomerskimi. S pridelovanjem vina se preživlja skoraj vsa Vipavska dolina, ki je izredno gosto naseljena. Na Krasu, Tomaju, Sv. Križu, Dutovljah in še drugih krajih pridelujejo značilno kraško črno vino — kraški teran, ki je bil že v preteklosti znan po svojih izrednih zdravilnih lastnostih.

Trta dobro uspeva tudi ob obali Tržaškega zaliva od Stivana pa tja do Pirana in še dalje, ter daje močno belo in črno vino, namenjeno predvsem potrošnji v Trstu.

Naj bežno omenimo še glavne tipe vin. Med najbolj alkoholnimi vini prednjači rizling, (laški in renski) katerega srednja alkoholna stopnja doseže 13 oziroma 14 stop. Najboljši rizling pridelujejo v severno vzhodnem predelu Slovenije. Izredno bogat z alkoholom je tudi traminec, ki se poleg tega odlikuje po izredni aromi. Zaželen je predvsem v severnih državah. Sipon zavzema mesto med sladkimi in pustimi vini. Po njem povprašujejo zaradi značilne kislosti, ki nam da svojevrstno občutek svežosti. Tudi ta vrsta ima mnogo alkohola. Visokovredno sladko vino je muškati silvanec, ki vsebuje do 26 odst. sladkorja. Aroma je njemu lastna ter ima pravič vsiljive aromatičnosti muskatov. Se več sladkorja vsebuje ranina (Slovenske gorice), ki ima v dobri letini tudi 30 in 34 odst. sladkorja. Izmed belih vrst vina naj omenimo še belj pinot, rebulo iz Brd in vipavska, med rdečimi pa cviček, kabernet, teran in refošk.

Uspehu, ki ga uživajo po svetu slovenska vina pa niso pripomogle le trte, dobra zemlja in ugodno podnebje, temveč tudi umno kletarstvo.

Ing. M. P.

V teh vrstah želimo predstaviti našim čitateljem najvažnejše vinorodne predele Slovenije in jih hkrati seznaniti z glavnimi vrstami vina, ki se v veliki meri izvažajo.

V treh predelih Slovenije je grčevje poraslo z vinsko trto, namreč na Stajerskem, Dolenjskem in v Slovenskem Primorju. Če se pa držimo strokovne porazdelitve v vinska okrožja, potem bomo ločili ljutomerska, bizeljska in goriska vina.

Ljutomerska vina so si priborila izreden uspeh v svetu. To vino daje trta, ki uspeva na ozemlju med Kozjakom. Pohorjem ter ob rekah Dravi in Muri torej v severno-vzhodnem predelu Slovenije. V teh aromatičnih vinih se naravna sestava nevsiljivo izraža v mnogoterih vrstah, za katere je značilna visoka alkoholna stopnja, ki doseže v izjemnih primerih tudi 16 stop. Preostanek nepovprečnega sladkorja daje tem vinom značilen likvorozni okus. Posebnost teh vin je nadalje svojevrstna kompozicija kislin ter dokajšnja vsebina glicerina. Ljutomerska vina predstavljajo posrečen prehod med tipičnimi južnimi in severnimi vini. Krajevno značilna ljutomerska vina so: vino iz Peka (na severnem vznožju Pohorja), vino iz Ritoznoja (na vzhodnem pobočju Pohorja) in prvovrstna haloška vina z vinskih gorij južno od Drave. Kislost haloškega vina je skoraj istovetna z vinom "Mosselle". Severno od Drave so pa vina Slov. goric, kakor muškač iz Kamenice in s Kozjaka ter vino iz Svečine. Južni predel Slovenskih goric imamo za domovino klasičnega ljutomerčana, katerega najbolj značilna vrsta je vse-kakor ljutomerski šipon.

BAR - KAVARNA - SLADOLEPARNARNA
»Central«
BERGINC FRANČ
OPČINE - NARODNA 48 - TEL. 21-067
Priporočamo se cenjenim gostom

KMEČKA
IN OBRTNIŠKA
POSJOJILNICA

V NABREŽINI

URADUJE VSAKO NEDELJO
OD 9. - 12. URE IN VSAK ČETRTEK
OD 15. - 18. URE. SPREJEMA
HRANILNE VLOGE TER JIH
NAJUGODNEJE OBREŠTUJE

GOSTILNA
»ŠPORTNA - SPORTIVA«
Nudimo Vam izvrstna domača
vina. Dobra kuhinja, domače
klobase in pršut
Postrežba točna in cene ugodne!

TRGOVINA IN PEKARNA
Avguštin Štrajn
DOLINA 75
Se priporočamo vsem
cenjenim odjemalcem

MESNICA
SEGINA Ernest
PROSEK ŠT. 197
PRODAJAMO KVALITETNO MESO
Se priporočamo cenjenim
odjemalcem

TRGOVINA
JESTVIN
Škabar Josip
OPČINE
NARODNA ULICA ŠTEV. 42

SOSI
MARIO
OPČINE, TRG MONTE RE 4 - TEL. 21-155

Prodajamo plinske, električne in druge štedilnike
znamke „ZOPPAS“; radio aparate priznanih znamk
in električni material
ZASTOPSTVO „LIQUIGASA“
Nabavite ga lahko v Bazovici, Padričah,
Trebčah, Konkanelu in Velikem Repnu
Prodajamo tudi na obroke - Cene ugodne!

Gostilna
„Pri Viktorju“
Točimo pristna domača vina,
dobra domača kuhinja, do-
mače klobase in pršut
Se priporoča SANCIN FRANČIŠKA

GOSTILNA
MAKS
OPČINE
NARODNA ULICA ŠT. 45

Tvrda ŽERJAL
Trgovina vseh vrst moških,
ženskih in otroških čev-
ljev po ugodnih cenah
SPREJEMAJO SE POPRAVILA
OBIŠČITE NAS!

Danev Josip
OPČINE
PROSEŠKA UL. 13
TELEFON 21-044
TRGOVINA ŽELEZNE
IN STAVBENEGA MATERIALA

ZALOGA STAVBENEGA
MATERIALA IN LESA

Danev Frančiška
SE PRIPOROČA
OPČINE - NARODNA UL. 77 - TEL. 21-034

GOSTILNA
SIMONIČ
OPČINE
NARODNA ULICA ŠT. 95

MIZARSKA
DELAVNICA

ŠKERLAVAJ & ŠAJNA
Opčine, Narodna ul. 156
Izdajamo stanovanjsko opremo in
vsa stavbena mizarška dela

GOSTILNA
RAUBAR
REPENTABOR ŠT. 1
Nudimo Vam pristna domača,
istrska in vipavska vina
in kraški teran
Dobra domača kuhinja - CENE UGODNE!

GOSTILNA
ŠKABAR IVANKA
VELIKI REPEN ŠT. 72
O priliki Vaših tioletov obiščite nas!
POSTREGLI VAM BOMO
Z DOBRO DOMAČO KUHNJO
IN PRISTNIM VINOM

Kino „PROSVETNI DOM“ v Nabrežini
Predvaja v tem tednu sledeče filme:
v sredo 26. t. m. „TRIJJE VOJAKI“
v soboto 29. in nedeljo 30. t. m. barvni film „TOMAHAWK“
Predstave se vršijo vedno ob 20. uri!
PRIPOROČAMO SE ZA OBILNO UDELEŽBO

MESNICA
Žerjal Vladimir
Boljunc št. 41
SE PRIPOROČAMO
vsem cenjenim odjemalcem!

GOSTILNA
Grgič Andrej
BAZOVICA 97
Točimo najboljša vina in kraški teran
Se pripravljamo!

Krojačnica
HENRIK GOMIZELJ
BAZOVICA 93
Izdružuje ženske in moške plašče
in obleke - OBIŠČITE NAS!

PEKARNA IN SLAŠČIČARNA
Marc Rudolf
BAZOVICA 55
Se priporoča vsem
cenjenim odjemalcem

TRGOVINA IN GOSTILNA
Ivan Mahnič
BAZOVICA
Solidna postrežba v trgovini,
domače klobase in pristna
rebula v gostilni.

GOSTILNA GRUNTAR
„PRI LIPI“
BAZOVICA
PRISTNA DOMAČA, ISTRSKA IN VI-
PAVSKA VINA, KRAŠKI TERAN
IZ BORNA KUHNJA
TOČNA IN SOLIDNA POSTREŽBA

ČOK ZORA
Trgovina jestvin in pekarna
OPČINE, — Narodna ulica št. 61

GOSTILNA
FURLAN
Repentabor št. 19
Točimo prvovrstna domača,
vipavska in istrska vina in
kraški teran - Prvovrstna
kuhinja - Točna postrežba

URARNA - ZLATARNA
ANTON Malalan

DOBRA IZBIRA UR PRIZNANIH ZNAMK
IN LASTNA DELAVNICA ZA POPRAVILA
OPČINE - ALPINSKA UL. ŠT. 81

PEKARNA
IN GOSTILNA
Grilanc
NABREŽINA
Obiščite nas!

TRGOVINA JESTVIN
Pertot Marij
NABREŽINA
Se priporoča cenjenim odjemalcem

GOSTILNA
AL CAVALLINO
PRI KONJIČKU
PROSEK ŠTEV. 152
JAVNI TELEFON ŠT. 221
Točimo pristna domača vina
Izborna kuhinja, točna postrežba
in ugodne cene

DRUŠTVENA GOSTILNA
OPČINE - Proseška ul. 39
Vam nudi prvovrstna domača, vipavska in istrska vina.
Izborna domača kuhinja!

vestnik SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUZENJA

Plače v usnjarski obrti

Od 1. avgusta 1952 velja za uslužbenice pri čevljarstvih, sedlarskih in usnjarskih obrtnikih sledeča lestvica minimalnih plač (lir na uro):

Table with 2 columns: Spec. delavec, Kvalif. delavec. Rows show rates for different experience levels (nad 20 let, od 16 do 20 let).

Table with 2 columns: Vajenci. Rows show rates for different experience levels (prvih šest mesecev, drugih šest mesecev, etc.).

Od istega dneva pritiče uslužbenicem pri navedenih obrtnikih izredna doklada, ki velja za obrtniški sektor, in sicer (lir na uro):

Table with 2 columns: Spec. delavec nad 20 let, Kvalif. delavec nad 20 let, od 16 do 20 let.

Vajenci: prvih šest mesecev 11,60 11,60 drugih šest mesecev 23,20 23,20 od 16 do 20 let 66,40 52,— od 16 do 18 let 49,— 40,50 izpod 16 let 26,65 26,—

O božičnih praznikih imajo uslužbenici tudi pravico na božično nagrado, ki znaša 200 ur skupne plače. Če se je službeno razmerje nehalo ali začelo v teku leta, ima uslužbenec pravico na dvanajsti del nagrade za vsak mesec službe.

Zvišanje družinskih doklad in industrijskem sektorju. Z ukazom ZVU št. 176 z dne 24. okt. 1952 se z učnikom od plačilnega razdobja, ki je bilo v teku na dan 16. junija 1952 zvišajo družinske doklade v industrijskem sektorju Enotne blagajne za družinske doklade za delavce in nameščenice ter od navedenega dne znašajo: Otroci dnevno lir 153 Zakonski drug dnevno lir 100 Starši dnevno lir 55

Z dnem 16. junija 1952 se zviša, a le za moške delojemalce, znesek dnevnega zaslužka, od katerega se plačuje prispevek za sektor družinskih doklad in za sklad za dopolnitev plač delavcev v industriji, od prejšnjih lir 750 dnevno na lir 900 dnevno.

IZPOLNJEVANJE OBRAZCEV ZAVODA ZA SOC. SKRBSTVO (INPS)

Ponovno opozarjamo člane, ki imajo uslužbenca, da naj bodo pozorni na izpolnjevanje obrazcev za zaposlitev pri Uradu za delo, vpis in izbris pri Bolniški blagajni, likvidacija odpuščenih uslužbenec, sestava prijave dohodninske davka na plače (R.M. C/2) in podobno. Priporočamo ponovno članom, da te poste poravnavajo s posvojem. Predvsem je treba prenehati s posvojem v »barbari« (na račun Jugoslovancev) in (trdimi buticami) (na račun Avstrijcev), ki se rado pojavlja po irendentističnih listih v Trstu.

„Mors tua - vita mea“

Po naše bi rekli: Če ti umreš, toliko bolj zame. To naj bi bilo geslo Hamburga in Bremena v borbi proti Trstu, kakor piše G.C. Giardino v listu »La Prora«, ki je glasilo demokratičnega v Trstu. Pisu je neki Hamburgčan, spediator, razložil vidike Hamburgčanov glede konkurence med Trstom in Hamburgom nekako tako-le: Če Italija prodaja svoje limone Nemčiji čim dražje, zakaj ne bi Hamburgčani skušali privedati v Hamburg in Bremen čim več prometa iz Srednje Evrope in v Podonavja ne menec se za javkanje Tržčanov? Svobodna konkurenca, to je geslo podjetnih ljudi, tarifni kompromisi in sporazumi niso potrebni. Če hočete vi v Trstu več klientov iz zaledja potem jih v svojem pristanišču bolj preostrežite!

»La Prora« protestira proti takšnemu naziranj, češ da je to zakon džungle. Mi bi pa rekli: Rešite ni v papirnatih sporazumih s severnjaki (Hamburgom in Bremenom), temveč res boljše potrebi klientov in v resničnem sodelovanju v prijateljskem ozračju z vsem zaledjem. Predvsem je treba prenehati s posvojem v »barbari« (na račun Jugoslovancev) in (trdimi buticami) (na račun Avstrijcev), ki se rado pojavlja po irendentističnih listih v Trstu.

TUDI ROTTERDAM

»Gospodarstvo« je že večkrat poročalo o delovanju novih tržških tekmecev — belgijske luke Anversa in holandskega pristanišča Rotterdam, ki privabljata promet iz Avstrije, to je iz tržškega zaledja. Zda sta ti luki podpisali sporazum z Avstrijo o direktni (neposredni) železniški tarifi. Sklezi te luke izvažajo Avstrijske svoje blago, kakor n.pr. železo v ZDA. V Lincu bo prve dni decembra sestank predstavnikov tržških, jugoslovanskih in avstrijskih železnic glede poboljšanja konkurence severnih luž.

TARIFNA KONFERENCA V LJUBLJANI

Te dni so se v Ljubljani sestali predstavniki tržških, italijanskih, avstrijskih in jugoslovanskih železnic na svetovalno o tarifah za avstrijski tranzit skozi Trst. Posvetovanje bodo nadaljevali od 27. do 29. decembra v Lincu. Nova tarifa naj bi se uveljavila 1. januarja 1953.

KRONIKA

SMRT

V Gorici je umrl znani javni delavec, odvetnik dr. Josip Gruđen. Rojen v Nabrežini leta 1901. Sorodnikom naše so žalje!

V ljubljanski bolnišnici je podlegel bolezni slovenski novinar in pisatelj Janko Kač, pisec romana »Grunt« in spominov »Med padarji in zdravnikih«.

BOROV PRELEC JE ZE TU!

Na borih v tržški okolici se je že pojavil borov prelec. Prične takoj s čiščenjem!

AVSTRISKO PODJETJE V TRSTU

Tržška »SUEDFISCH« — Oesterreichische Adria-Fischeri und Fischverwertungsgesellschaft, ki ima sedež v Gradcu, bo organizirala ribolov v Tržškem zalivu. Oporišče za svoj ribolov bo imela v Stivanu. Pogajanja je vodilo Kmetijsko nadzorništvo v Trstu, hkrati pa so se Avstrijski pogajali tudi s predsednikom italijanskega ribiškega konzorcija (Consorzio nazionale pescatori), ki mu predseduje prof. Gavagnin. Trdijo, da se je podjetje obvezalo, da bo najeto samo ribiče, ki so vključeni v imenovani organizaciji, se pravi, da bi slovenski ribiči ne dobili dela. Z druge strani ni bila nabrežinska občina, h kateri pripada Stivan in ki je pristojna za odobritev oporišča, o vsej zadevi niti obveščena.

PRED ZIMO

V nekaterih tržških industrijskih podjetjih se pojavlja kriza. Delavcem grozijo odpusti. Tako namerava tovarna kovinske embalaže »Satim« zapreti obrat v Trstu in odnesti stroje v Italijo; v tem primeru bo na čisti 80 delavcev. Zvezarna »Ilvace« je odpustila 6 delavcev. »Delavske zdruge« so odpustile več nameščenec.

ZADRUGAR

je glasilo »Delavskih združ za Trst, Istro in Furlanijo«. Zadruga izdajajo tudi italijansko izdajo pod naslovom »Cooperator«. Italijanska izdaja je na razpolago po

vseh poslovalnicah, medtem ko slovenske v mestu ne najdeš, kakor da bi v mestu ne bilo Slovencev. Znano je, da so bili pobudniki Delavskih združ Slovinci.

TOVARNA KOZMETIČNIH IZDELKOV

Tvrška Farmalabor je pričela v industrijskem pristanišču v Zavljah graditi tovarno kozmetičnih izdelkov.

ZDRAVSTVENA SLUŽBA PRI DELAVSKIH ZADRUGAH

»Zadruga« poroča, da imajo pravico do zdravstvene pomoči pri Delavskih združah vsi tisti člani, ki so vključeni v bolnišnični blagajni in ki prispevajo 100 lir mesečno. Pravico imajo do brezplačnih zdravniških pregledov; zadruga krijejo 25% stroškov za zdravlila.

ULTRAPATRIOTIZEM

V bližini tržške pošle so odprli trgovino z igračkami. V izlozbi nosijo italijansko zastavo italijanski, ameriški in angleški voljaki.

Neki ognjegasec slovenske narodnosti, ki je dal otroka v italijansko osnovno šolo, se pred domačini zagovarja, češ da je to storil, da ga starešine ne bodo grdo gledali...

Trgovina s cono B in Jugoslavijo

V III. tromesečju letosnjega leta je angloameriška cona STO uvozila iz jugoslovanske cone povprečno za 60 milijonov blaga na mesec; uvozila je predvsem vino, živino, ribe, mleko in sadje. Izvoz iz cone A v jugoslovansko cono je dosegel povprečno 50 milijonov na mesec; cona A je izvažala predvsem tkanine, stroje, električne aparate in avtomobilske potrebnice. Splošno je izmenjava ostala na višini prejšnjega tromesečja. Uvoz v angloameriško cono iz Jugoslavije je nazadovol in je dosegel povprečno 78 milijonov na mesec (v II. tromesečju 881 milijonov lir). Jugoslavija dobavlja glavno živino, drva, mleko, opeko in ri-

IZVOZ IZ KOPRSKEGA OKROŽJA

Je v prvih 8 mesecih letošnjega leta dosegel 358 milijonov deviznih dinarjev, uvoz pa 507 mil. deviznih din.

OBČINSKE VOLITVE V JUGOSLOVANSKI CONI

bodo dne 7. decembra, isti dan kakor v Sloveniji, in sicer po jugoslovanskih zakonih.

Uprava zavoda za socialno zavarovanje v rokah zavarovancev

Na temelju ukaza vojne uprave se je raztegnil jugoslovanski zakon glede socialnega zavarovanja na zadevni zavod jugoslovanske cone. Uprava zavoda bo tako prešla v roke zavarovancev na volitvah 23. t.m.

Gospodarski razvoj jugoslovanske cone

Koper, 17.XI

RAZSIRJENJE CESTNEGA OMREŽJA

Cestno omrežje v coni B se je povečalo pod sedanjo upravo za 206 kilometrov; 55 kilometrov cest je bilo asfaltiranih in 281 kilometrov obnovljenih. Zadevni izdatki znašajo 490 milijonov dinarjev. V skladu s tem je tudi silno povečanje avtoprometa. Za časa italijanske vlade sta prevzela potnike po tem ozemlju samo dva avtobusa, eden v Kopru in drugi v Bujah. Skoraj ozemlje sta vozili še progi Trst-Poreč in Trst-Pulj. Danes pa obratujejo avtopodjetji v Kopru in Bujah z 21 avtobusi na 22 progah, ki prevozijo dnevno 1882 kilometrov. Za časa Italije sta domača avtobusa opravila komaj 102 kilometra na dan, razen tega opravljajo druga podjetja vožnje na Reko, v Gorico in Trst. Tudi promet s tovornimi avtovozili se je povečal. Svoječas je opravljalo tovarni promet v jugoslovanski coni le 37 kamionov; zdaj opravlja prevoz 194 kamionov. Moderne garaže so nastale v Kopru pri »Adrij« in v Umagu. »Adrij« v Kopru ima tudi mehanično delavnico. DELA V NOVIGRADU

V Novigradu gradijo kulturni dom, popravljajo ceste in izvajajo razna dela v smislu družbenega plana. Posebno važna sta predloga, ki so ju domači predstavniki oblasti dostavili Okrajnemu gospodarskemu svetu za ustanovitev plitline industrije in tovarne lada. Za plitlino industrijo je na razpolago dovolj žensk in tovarna lada je skrajno potrebna za domačo industrijo sardin, zlasti poletij. Tovarna bi krala potrebe celega okraja. V načelu je okrajni svet za gospodarstvo odobril oba predloga in določil večji znesek za ustanovitev večji podjetji. Kmetijska zadruga bo kmalu odprla večjo garažo, kateri bo priključila mehanično delavnico. To bo olajšalo potrebe prometa z avtovozili.

V prihodnjih letih bo zgrajena 8-razredna šola, večje ceste bodo asfaltirane, zgradijo bodo hotel, občinsko kopališče, uredili kanalizacijo in razširili bodo vodovodno omrežje.

V zvezi z velikimi gradbenimi deli je potrebno modernizirati podjetje za Dolno Mirno (»Sloboda«). Stroji so namreč že izrabljeni. Ako bi podjetje bilo primerno mehanizirano, bi lahko oskrbovalo ves okraj z apnom in opeko. Okrajni gospodarski svet je določil 10 milijonov din za nabavo peči za opeko, električnega materiala in sušilnice. Ko bo to izvršeno, bo proizvodnja narasla za 1 tretjino.

PROSLAVA OBLETNICE AGRARNE REFORME V BUJSKEM OKRAJU

V Bujah, Umagu in Novigradu so bivši koloni svečano proslavili pomembno obletnico agrarne reforme, ki jim je 6.XI.1946 dala zemljo. V vsem okraju je bilo z agrarno reformo razdeljenih 7,375 hektarov zemlje 1.630 kmetijskim družinam. TUDI BUJSKI OKRAJ ZE IZVAZA V INOZEMSTVO

Dolga leta je bil Trst glavni odjemalec agrarnih proizvodov okraja. Ta svoj položaj je izkoriščal in izsiljeval preizkuse cene, zlasti za agrarne proizvode. Trgovini s Trstom so se pridružile še razne težave, odkar poslujejo pri Vojni upravi funkcionarji, ki jih je poslala italijanska vlada. Zato je bilo treba poiskati nove trge. Tudi iz Bujskega okraja so začeli izvažati v Avstrijo, Nemčijo, Anglijo in celo na skandinavske trge. Izvoz v vse te države se izplača, ker se tam ugodne vršijo nakupi nujno potrebnega blaga za okraj. V zadnjih treh mesecih je trgovinska bilanca okraja aktivna skoraj za 3 milijone dinarjev. Kamolom in Marušičih je sklenil ugodne pogodbe za izvoz kamna v Anglijo. O beta se znaten promet, tako da bo kamen po vrstnem redu izvoza najbrž pretekel boksit.

PROMET v pristanišču

Med 23. oktobrom in 8. novembrom se je promet skozi tržško pristanišče gibal takole:

TRZASKE IN ITALIJANSKE LADJE

»Riese« je priplula s 660 t železne rude in odplula v Carigrad natovljena; »Maria Cosulich« je prispela iz Kazablance z 225 t in se vrnila z 92 t blaga, »Indiana« je priplula iz Banjasa 8218 t mineralnega olja, odplula v Sidon prazna, od »Koder« se je vrnila z 8340 t olja; »Alpe« je priplula iz Tržica prazna in odplula v Neapelj; »S. Silvestro« je prispela iz Smirne z 200 t in odplula v Carigrad natovljena; »Ernesto S.« je priplula 2650 t železne rude in odplula v Barletto prazna; »Astrax« je prispela z Reke z 283 t lesa in je odplula v Kalkuto 3255 t; »Verasa« je priplula iz Tunisa 2000 t fosfatov in odplula v Split prazna; »Aldebaran« je priplula iz Benetk prazna in odplula v Cagliari natovljena z lesom; »Alfonso Pellegrino« je prispela z 830 t železne rude in odplula v Carigrad natovljena; »Mar Glauco« je priplula iz Anversa 8134 t premoga in odplula v Tunis prazna; »Irma« je priplula iz Aleksandrije s 697 t in se vrnila natovljena; »Bradamante« je prispela iz Riminija prazna; »Aurora« je priplula iz Sidona 10.900 t mineralnega olja in se vrnila prazna; »Antares« je priplula iz Trebisanda z 280 t in odplula v Benetke prazna; »Elba« je priplula iz Montecalmita 3420 t železne rude in odplula v Piombino s 680 t litega železa; »Vidre« je priplula 925 t gorilnega olja in odplula v Ravenna prazna; »Vincenzo« je prispela iz Massane s 640 t in odplula v Benetke prazna in se nato vrnila; »Patrizio Fazio« je priplula iz Houstona 9514 t žita in odplula v Carigrad prazna. Priplule so: »Maria Christina« iz Tripolisa s 17.499 t mineralnega olja, »Onda« iz Kalkute s 6590 t, »Chioggia« iz Aleksandrije s 1146 t, »Stadium« iz Piombina s 1240 t železne rude, »Anteo« iz Baniasa z 9829 t surovega olja, »Rosario« z Reke prazna, »Città di Lecce« iz Benetk prazna, »Portovechio« iz Ravenne prazna, »Altair« iz Smirne s 700 t železne rude, »Risano« iz Bombaya s 1248 t, »Vesuvio« iz Vancouvra s 1369 t, »Tergeste« iz Benetk prazna, »Singer« iz Benetk prazna, »Campidoglio« iz Aleksandrije z 909 t, »Pescara« z Reke s 1313 kavstične sode, »Domenico Jevolik« iz Port Sudana s 600 t starega železa, »Altea« iz Ravenne s 1801 t in »Treviso« iz Carigrada z 2160 t. Odplule so: »Maria Carla« v Genova s 542 t, »Barletta« v Carigrad z 215 t in se vrnila v Trst ter nato odplula v Carigrad natovljena; »Eros«, »Sperias« in Bejrut natovljena, »Carlotta«, »S. Antonio« v S. Margherito di Savoja prazna, »Isa Vigo« v Port Sudan natovljena; nato je priplula z Reke prazna in odplula v Perzijski zaliv, »Oregon« v Tripolis prazna in »Vincenzo« s 345 t. AMERISKE LADJE

New Orleansa z 800 t in odplula v Benetke s preostalim tovorom; »Expeditor« iz New Yorka s 644 t in odplula v Pirej natovljena. Priplula je »Routh Lykes« iz Tampe s 177 t; odplula je »North Heaven« v Združene države prazna.

GRSKE LADJE

»Sofia K.« je prispela iz Porto Nogaro prazna in je odplula v Pirej natovljena z lesom; »Petite« je priplula iz Pireja z 203 t in se vrnila s 350 t lesa; »Aristodemosa« je priplula iz Smirne z 870 t in odplula v Pirej natovljena; »Tinos« je priplula iz Stratonija 2100 t železne rude in odplula v Smirno s 510 t; »Maria« je priplula iz Smirne 2900 t in odplula v Carigrad prazna; priplula je »Plotaridis Blessas« iz Pirsja natovljena.

ANGLEŠKE LADJE

»Charlton Star« je priplula iz Port Saida prazna, kamor se je vrnila; »Eusis« je priplula 8160 t olja in odplula v Perzijski zaliv prazna. Pripluli sta »Algerians« iz Liverpoola s 315 t in »Atlantic« iz Houla s 632 t. Odplula je »South Fishery« v Almerijo prazna.

Panamske: Priplula je »Georgica« prazna iz Liverpoola in odplula v Tržič; odpluli sta »Marina« v Rastamuro prazna in »Naphio« v Banias prazna. Holandski: »Danae« je priplula iz Rotterdamca s 158 t in odplula v Amsterdam natovljena.

»Douro« je odplula v Amsterdam z 31 t in se vrnila natovljena. Turški: »Hopae« je priplula iz Smirne s 620 t in odplula v Carigrad natovljena. »Ardehan« je priplula iz Carigrada s 345 t. Argentinska: »Rio Luja« je prispela iz Hafje prazna in odplula v Huelvo. Švedska: »Camelia« je prispela iz Stockholma s 160 t in odplula v Reko s preostalim tovorom. Norveška: »Elinhorn« je priplula iz New Yorka s 418 t in odplula v Bejrut s preostalim tovorom. Švicarska: »Ticino« je priplula iz Tsingana 6509 t. Belgijska: »Irene Marie« iz Palerma s 25 t. Izraelska: »Nakson« je odplula v Hajfo s 1500 t. Francoska: »Procion« je odplula v Marsaj prazna.

JUGOSLOVANSKE LADJE

»Hercegovina« je priplula iz Turčije z 71 t blaga in se vrnila čez Reko, kjer je vkrcala 241 kub. metrov lesa. »Sarajevo« je priplula iz Aleksandrije 202 t bombaža in 309 t blaga in se vrnila v Aleksandrijo čez Reko s 137 kub. m lesa in 349 t blaga. »Crna Gora« je priplula iz Združenih držav z 46 t blaga in odplula na Reko natovljena. »Titograd« je priplula iz Aleksandrije s 65 t bombaža in je odplula na Reko. »Skopje« je priplula iz Aleksandrije 23 t bombaža, 805 t železa in 293 t blaga in se vrnila v »Aleksandrijo« s 1882 kub. m lesa in 228 blaga. »Pula« je priplula iz Londona s 301 t blaga in odplula na Reko s 3 t blaga. »Srbijae« je priplula iz Združenih držav z 40 t blaga in odplula na Reko natovljena. »Zagreb« je prispela iz Aleksandrije s 335 t bombaža, 301 t pomaranč in 35 t blaga ter odplula v Benetke.

NAPovedane LADJE

Napovedane je prihod naslednjih ladij: »Sarajevo« 27. novembra in »Zadare« 24. novembra, »Topusko« okoli 2. dec., »Titograd« 1. dec., »Hrvatska« 1. decembra (v primeru potrebe).

JUGOSLOVANSKA LINIJSKA PLOVOBA DIREKCIJA - RIJEKA

Telegrami: JUGOLINIJA - Tel. 26-51, 26-52, 26-53 (poldne) 26-61

VZDRŽIJE REDNI POTNIŠKO - BLAGOVNI PROMET IZ JADRANA

Table with 2 columns: Destination (SEVERNO AFRIKO, TURCIJO IN GRČIJO, etc.) and Duration (7 DNI, 7 DNI, etc.).

Zastopstvo v Trstu: "NORD-ADRIA", Agenzia Marittima di V. BORTOLUZZI. Telegrami: "NORD-ADRIA" - Trieste - Tel.: 76-13, 29-8-29. Uradi: TRST, Piazza Duca degli Abruzzi št. 1.

TVRDKA

Colonello Gottardo & C.

ZALOGA ISTRSKIH IN VIPAVSKIH VIN TER KRAŠKEGA TERANA

Skladišče in uradi: TRST, UL. DEL TRIONFO ŠT. 3 TELEFON ŠTEV. 23-679. NA DOMU: TEL. ŠT. 41-173.

(Nadašjevanje iz prejšnje strani)

Steverjanski vrh je večidel lastnina vdove baronice Tacco, avstrijske Nemke, ki pa občuje s svojimi koloni v slovenskem jeziku. Na tem veleposestu je žvelo nekdanj 56 kolonov, danes še 34. Posestnik Formentini ima 6 ali 7 kolonov, tržški zobni zdravnik Nesban je kupil od De Fabrisa zemljišče z dvema kolonoma; ostalo, na katerem je žvelo drugih 7 kolonov, je De Fabris razprodal števerjanskim kmetom. Nesbanova kolona živita razmeroma dobro, gospodarji na njej ne obtežuje življenje in pokriva iz svojih sredstev polovico stroškov za gospodarske poplave.

Koloni oddajajo svojim gospodarjem polovico grozdja in polovico sadja. Zvino redijo na svoj račun, plačuje pa morajo najemino za travnike. Nekateri imajo svojo lastno hišo, drugi pa plačujejo gospodarjem stanarino. Ako nimajo svoje hiše, imajo navadno nekaj lastne zemlje. Omenjena števerjanska posestva predstavljajo torej zadnje ostanke nekdanje grofovske zemlje. In prav v Steverjanju imamo kaj poučen primer počasnega prehajanja grofovske zemlje v roke neodvisnih kmetov. Grofje prodajajo, pridni in vztrajni kmetički delavci pa se polagoma spreminjajo v neodvisne kmete, ki jih v Steverjanju imenujejo »voje« kmete. In ti »voje« kmetje kupujejo zraven tega še zem-

Zakaj te Brda očarajo Za 3 litre mošta 1 kg kruha

ljšča v Furlanski ravnini in tudi tukaj gotovo od nazadujočih veleposestnikov. Kako naj se ta gospodarski pojav razlaga? Predvsem je treba upoštevati dejstvo, da kmetje zelo trdo delajo in skromno živijo, veleposestniki pa prav narobe. Nekdanj so imeli grofje mnogo bolj veselo življenje. Bil je gospodarji položaja ter so diktirali cene pridelkov in življenjskih pogojev, danes pa se je treba boriti proti vsakršni konkurenci in v prvi vrsti proti mehanizirani veleproizvodnji najneobhodnejših živil v Ameriki. Cene poljskih pridelkov v primeri z cenami industrijskih izdelkov padajo, davki pa neprestano naraščajo. Posebno pa naraščajo posredni (indirektni) davki, ki jih plačujejo vsaki dan in pousod, kjer kaj kupimo. Češnje, eden obeh izvornih pridelkov, so imele letos tako smešno nizko ceno, da se jih Steverjancem ni zplačalo niti prodajati. Kaj pa njih glavni pridelek — vino? Mošt, izvrstni briški mošt, so prodali letos v Steverjanju po 55 lir liter. Skoraj 3 litre vinskega mošta za 1 kg kruha! Ali je to kakšno razmerje? Nekdanj pa so si naši vinogradniki za 1 liter prodanega mošta kupili skoraj 3 kg kruha. Zakaj se je

razmerje med ceno vina in kruha spremenilo na škodo vina, ki zahteva mnogo več dela in paznje nego pridelovanje žita? Seveda zato, ker se brez vina lahko živi, ne pa brez kruha in drugih živil, ki imajo razmeroma isto ceno. Kdo bi danes pil vino, ako bi se prodajalo vino po ceni, ki jo zasluži? Razmeroma preizkusi cene vina so posledica pomanjkanja denarja v širokih ljudskih plasteh, torej posledica splošne gospodarske krize. Isto velja tudi za češnje, torej za oba glavna števerjanska pridelka. Proti tako neugodnim gospodarskim razmerjem se je mogoče boriti le z neumornim lastnim delom. Zato se krepijo izredno pridni števerjanski poljedelci in polagoma spreminjajo iz kolonov v neodvisne »voje« kmete, medtem ko propadajo od tužega dela odvsnia veleposestva.

O pridonosti Steverjancev nam priča nekdanje pripravljane suhih češpi, ki smo ga opisali v zadnji številki in ki je bilo nadomeščeno z znatno množico živinoreje in z pridelovanjem pridelkov za domačo prehrano v furlanskem polju. Od samega, čeprav zelo pomembnega vinogradništva in sadjarstva, bi ne mogli živeti. Pa ne samo da so pridni, tudi napredni so. Ker je

bila nižje, okoli Klanca bivajočim kmetom šola na vrhu pri cerkvi predaleč, so si kar sami z lastnim delom in denarjem zgradili novo šolo! To naj si vzamejo za zgled tisti slovenski stariji v miljski občini — in še nekateri drugi — ki pošiljajo svoje otroke v italijanske šole, čeprav imajo slovenske šole pred nosom! In prav tam, kjer kmetje zanemarjajo svoje zemljo, so začeli zanemarjati tudi svoje otroke! V Steverjanu živi okoli 180 družin, ki so vse kmetске, le trije do štirje mlajši hodijo na delo v mesto. V slovenske srednje šole se vozi na ko'ših deset učencev. V občini sta dve trgovini, dve gostilni in en vinotoč. Vina pridelajo 5 do 6 tisoč hl na leto, večinoma dobro znane briške rebule, ki jo posebno cenijo v Trstu. Zda so začeli, posnemaje Furlane, nasajati tudi tokajce, o katerem trdijo Steverjanci, da bo mnogo boljši od furlanskega. To je zelo verjetno, ker je lega briških vinogradov neprimerno boljša. Glede cene pa Briči ne bodo mogli konkurirati Furlanom, ker je obdelovanje zemlje v Brihah mnogo dražje. Računajo, da stane trtni nasad za eno njivo v Steverjanu 600.000 lir, medtem ko stane v Furlaniji komaj 150.000 lir.

Vino oziroma mošt kupujejo od pridelovalcev vinski trgovci, ki ga potem prodajajo v Trst in Tržič. Nekateri ga celo mešajo s cenejšim italijanskim vinom, kar seveda ne koristi kakovosti briškega vina in mu kvari ugled. Bilo bi torej tudi tukaj potrebno, da se organizira zadruga prodaja vina na korist kmetom, ki bi nekaj več zaslužili, in na korist potrošnikom, ki bi prišli na ta način do nepokvarjenega blica. Ako bi imeli v Trstu zadrugo založo briških vin, bi jih mogle točiti marsikateri gostilničar, ki ga sedaj ne more nabaviti, ker mu ni mogoče nakupiti hkrati en tovrni avtomobil vina ali ker ga ne mara kupovati pri vinskih trgovcih, katerim ne zaupa. Taka zadruga prodaja bi bila seveda potrebna tudi za češnje in drugo briško sadje.

Motorizacija obdelovalne zemlje napreduje tudi v Steverjanu, kjer obratujejo trije veliki traktorji, lastnine posameznih kmetov. Malih ročnih motorčkov nimajo, ker so trte, ki jih bi ti prišli v poštev, preveč na gosto nasajene, da bi jih mogli uporabljati. Ko so namreč skoraj pred enim stoletjem začeli spreminjati prejšnje nivoje za mešane pridelke v vinograde, so tudi v Steverjanu nasajali trte v razdalji

VINICOLA TRIESTINA di A. URŠIČ & D. PERTOT - Zaloga najboljših istrskih, vipavskih in domačih vin ter kraškega terana - Cene ugodne - Trst - Ulica Rittmayer št. 20 - Telefon 66-21

TRŽNI PREGLED

Poročilo o razvoju na italijanskih trgih s kmetijskimi pridelki ne govori o posebnih izjemah. Pri cenah teh so nastale prav majhne izpremembe. Glede cene koruze poročajo, da se je ustalila v primeri s ceno pred dobrim letom. Isto trdijo poročila tudi glede pšenice, neoluščenega riža, vina in krme, ki ima še vedno visoko ceno. Tu pa tam, je narasla cena živine, medtem ko je samo za nekaj točk nazaj. Cena masla in sira. Utrditve cen spravljajo v zvezi s konjunkturno, ki se navadno vselij pojavijo pred božičnimi prazniki in ki se torej naglo približuje.

Cena pšenice se je utrdila, povpraševanje je bilo večje kakor ponudba. Na raznih trgih je cena skočila za 50-100 lir pri stotu v primeri s cenami pred enim tednom. Na trgu s koruzo je bilo mirno, vendar cena ne pada več. Nastopilo je povisjanje cen za nekatere vrste neoluščenega in oluščenega riža. Povpraševanje po ječmenu in ovsu je bilo mlačno.

Krme je bilo malo na trgu. Zato so cene čvrste; na nekaterih trgih so celo poskočile. Na trgu z živino so se cene nekoliko bolj ustalile. Povpraševanje je bilo večje kakor navadno. Na nekaterih trgih je cena telet nekoliko poskočila. Splošno pa še vedno vlada kriza na tem trgu, ker je ponudba prevelika predvsem zaradi pomanjkanja krme. Cena prašičev je ostala v bistvu neizpremenjena, debeli prašiči ne gredo od rok. Pač pa je bilo večje povpraševanje po prašičkih za rejo.

Mlečni izdelki imajo še vedno šibke cene vendar je šlo maslo bolj v prodaji kakor doslej. Padanje cen se je omejilo. Cena sira je ostala v bistvu neizpremenjena.

Narastlo je povpraševanje po olivnem olju. V južnih krajih je bilo za ključnih več kupčij. Cene so čvrstejše.

Z vinom ni bilo zaključenih mnogo kupčij, vendar so cene čvrstejšje. Precej živahno je povpraševanje po vinih letošnje proizvodnje, manjše po starih. ZITARICE

ROVIGO — Pšenica Polesine fina 7.600-7.650, dobra 7.500-7.550, navadna 7.450-7.500; pšenična moka tipa «0» 9.150-9.250, tipa «1» 8.650-8.750, tipa «2» 8.400-8.500, tipa «3» 8.100-8.200, rumena koruza «amarano» 6.200-6.300; činkvanti 5.900-6.200; ameriška hibridna koruza 5.800-5.900; koruzna moka rumena 6.700-6.800, bela 6.800-6.900; neoluščeni ječmen 7.600-7.700; rž 7.500-7.600; oves rdeč 5.200-5.400, bel 5.300-5.500 proso 6.800-7.000; pšenični otrobi 5.000-5.100.

VERCELLI — Neoluščeni riž: navaden 6.300-6.600; Pirot 6.400-6.700; Roncarolo 6.200-6.700; Allorio 6.500-6.800; Ardizzone 6.700-7.000; Sancio P/6 6.500-7.000; Maratelli 6.900-7.500; Rizzotto 6.400-7.000; Razza 77 6.800-7.200; R.B. 7.300-7.900; Sesia 7.000-7.600; Arborio 7.400-8.000. Oluščeni riž: navaden 9.400-9.700; Pirot 10.600-10.800; Roncarolo 10.800-11.300; Ardizzone 10.500-11.000; Maratelli 11.500-12.300; Razza 77 11.800-12.300; R.B. 12.300-12.800; Arborio 14 tisoč 500-15.500.

ZIVINA
REGGIO EMILIA — Klavna živina: Voli I 240-270; II 220-240; krave I 190-200, II 150-170; junci I 260-280, II 250-260; teleta 50-60 kg 420-430, 70-90 kg 430-450, nad 90 kg 450-560. Zivina za rejo: voli 250-280; krave mlekarice 140-160.000 lir glava; prašički 18-25 kg 220-250; prašički suhi 30-50 kg 230-250; 50-80 kg 220-240; svinje 240-270; debele svinje 120-150 kg 270-280; 150-180 kg 280-290; nad 180 kg 290-300 lir kg žive teže.

MLEČNI IZDELKI
MILAN — Čajno maslo 990; fino maslo 910 lir kg; trdi sir krajevne proizvodnje 1950 850-900 lir kg; proizv. 1951 780-810; svež 480-490; sbrinz svež 510-520, star 3 mesece 630-660; emmenthal svež 580-600, star 3 mesece 660-680; Provolone sta 1 mesec 540-580, star 3 mes. 620-650; gorgonzola svež 340-360, postan 460-490; italice svež 440-460, postan 520-540; taleggio svež 370-380, postan 490-540.

VINO
VICENZA — Vino Clinton 10-11 stopinj 3.500-3.800 lir hl; črno vino krajevne proizvodnje 10-11 stop. 3.500, 3.800; belo vino krajevne proizvodnje 10-11 stop. 4.000-4.200; belo vino krajevne proizvodnje 11-12 stop. 4.500-4.800.

MED
COSENZA — Navaden med 250-260, prečiščen 280-290 lir kg.

KRMA
ROVIGO — Cena je napredovala za okoli 300 lir pri stotu; suha detelja 2.500-2.700, stlačena vagon odhodna postaja 3.000-3.100; seno 2.200-2.400, III kat. 1.600-1.900; slama 550-600, v balah 700-750.

MODRA GALICA
Medministrski odbor za cene v Rimu je proučil vprašanje višine cene

modri galici. Odločil je, da ostane cena neizpremenjena vsaj nekaj mesecev, dokler odbor ne prouči svetovnega položaja.

PARADIZNIKOVA KONSERVA
REGGIO EMILIA — Dvakrat koncentrirana paradiznikova konzerva v skatlah 1/2 kg 320-330 lir kg; v skatlah 1 kg 310-320; v skatlah 5 in 10 kg 290-300. Trikrat koncentrirana paradiznikova konzerva: v skatlah 1/2 kg 330-340; v skatlah 1 kg 320-330, v skatlah 5 in 10 kg 300-310.

OLJE
FIRENZE — Olivno olje extra do največ 1 stop. kisl. 455-460, do največ 1,5% kisl. 445-455, do največ 2,5% kisl. 430-445, do največ 4% kisl. 420-430; dvakrat rafinirano «A» 460-465, B 420-425; semensko olje navadno 360-370; olje iz zemeljskih lešnikov 385-390.

PERUTNINA
MILAN — Race žive 450-500 lir kg, mrtve 550-600; kopuni živi 800-850, mrtvi 420-470; pegatke žive 675-725, mrtve 850-900; kokoši žive 550-575, mrtve 700-750; gosi žive 350-400, mrtve 375-400; golobi živi 550-650, mrtvi 750-850; piščanci živi I 650-700, II 550-600, mrtvi I 900-950; purani živi 425-475, mrtvi 550-600.

KAVA
TRST — Brazilska kava je nekoliko pocenila, in sicer okrog 1,50 dolarja pri vreči 50 kg. Zadnje kvotacije za ocarinjeno kavo od uvoznika do grostiča so skladišče prodajalca; brazilska kava: Rio N.Y. 5 1.225 lir kg; Rio N.Y. 3 1.245; Santos superior 1.360; Santos E.P. crivello 1.380; srednjeameriška kava: Haiti naravna 1.330; Salvador 1.420; Kostarika 1.530; arabska kava: Gimma 1.345; Moka Hodeidah I 1.385; indonezijska: Bali Robusta 1.155; afriška: Uganda prana in prečiščena 1.170.

Kvotacije z vira proizvodnje: brazilska, fob pristanišče vkrcaja za 50 kg: Rio N.Y. 5 52,50 dol.; Rio N.Y. 3 54,50 dol.; Santos superior 58,50 dol.; Santos E.P. crivello 18 63 dol.; srednjeameriška cif Trst za 50 kg: Haiti naravna 60 dol.; Salvador 65 dol.; Kostarika 67 dol.; arabska kava cif Trst

ca cwt: Gimma 435 šilingov; Moka Hodeidah I 465 šil.; indonezijska cif Trst za 100 kg; Bali robusta 365 holandskih florintov; afriška cif Trst za cwt: Uganda prana in prečiščena 340 šilingov.

SLADKOR
TRST — Angleški sladkor stane 46 funtov sterlingov za tono cif Trst. Českoslovaške kvotacije so ostale neizpremenjene in sicer 44/10 funta sterlinga za tono fob. Blago pripravljeno v prosti lukci stane 140 dolarjev za tono.

KAKAO
TRST. Cena kakaa se je nekoliko znižala. V Londonu je cena padla od 227/6 šilinga na 225 za 50 kg cif kontinentalna pristanišča proti vkrcaju v novembru in sicer za vrsto Accra good fermented.

Zadnje kvotacije iz vira proizvodnje so naslednje: Accra good fermented 238 šilingov za 50 kg cif italijanska pristanišča proti vkrcaju v novembru-januarju in 237/2 šilinga proti vkrcaju v decembru-februarju; Bahia 33,40 dolarja sob Ilheus proti vkrcaju v novembru-decembru; Trinidad odlične kakovosti 259/6 šilinga za 50 kg fob; Grenada odlične kakovosti 255 šil. fob; Superior San Tom: 34,20 dolarja cif italijanska pristanišča; Super Arriba 40 dolarjev cif proti takojšnji izročitvi.

RABLJENI AVTOMOBILI
RIM — Lancia: Beta 4 cil. 1908 21 stotov 1.800.000 lir; Esatau 4 cil. 8245 cc., 85 stotov, 3.500.000 lir. Fiat: 626 N. 6 cil. 9365 cc., 60 stotov, 2.500.000 lir; 670 N. 6 cil. 10.170 cc., 77 stotov, 3 milijone 500.000. OM: Taurus 4 cil. 5320 cc., 36 stotov, 1.000.000; Orione 400 8 cil., 10.640 cc., 80 stotov, 2.700.000 lir. Bianchi: Sforzesco 4 cil. 1810 cc. 24 stotov, 1.800.000 lir; Audax 4 cil. 5320 cc., 46 stotov, 2.800.000. Isotta F.: D. 80 6 cil. 7300 cc., 2.200.000; D.65 4 cil. 5800 cc., 1.560.000.

PODRAZITEV TUDI ITALIJANSKEGA ŽIVEGA SREBRA

Spanskemu zgledu so sledili tudi italijanski izvozniki živega srebra in v Londonu povišali ceno na 70 funtov sterlingov za steklenico. Spanci so povišali ceno na 70 funtov in 10 šilingov. Zaloga živega srebra v Angliji so pčle.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

CHICAGO		23/X	5/XI	19/XI
Pšenica (stot. dol. za bušel)		23 ¹ / ₄	23 ³ / ₄	23 ¹ / ₂
Koruza " " "		168 ¹ / ₄	166 ¹ / ₄	166 ¹ / ₂
NEW YORK				
Baker (stot. dol. za funt)		36 50	36 50	36 50
Cin " " "		121 50	121 50	121 50
Svinec " " "		16 80	18 50	14 50
Aluminij " " "		14 —	12 50	12 50
Cink " " "		20 —	20 —	20 —
Nikel " " "		56 50	56 50	56 50
Bombaž " " "		38 95	36 53	35 50
Ž. srebro dol. za steklenico		196 —	195 —	205 —
LONDON				
Baker (f. šter. za d. tono)		285 —	285 —	285 —
Cink " " "		122 —	114 —	114 —
Svinec " " "		131 —	91 ¹ / ₄	94 ¹ / ₄
ALEKSANDRIJA				
Bombaž „Karnak“ I. (v. talerjev za kantar)		76.35	65 —	63.10
„Ashmouni“ I. " ")		65.30	58 25	55.40
SANTOS				
Kava Santos C (kruzejrov za 10 kg)		200.20	201 —	197.40

Na mednarodnih trgih niso nastopile bistvene izpremembe. Londonska borza je zabeležila zlasti skok cene kavčuka zaradi nazadovanja proizvodnje, z druge strani je bombaž dosegel v teku zadnjega leta najnižjo ceno na newyorskem borzi. Mednarodna trgovina pa tudi financa z veliko pozornostjo pričakujeja zasedanja gospodarske konference Britanske skupnosti, ki se prične proti koncu tega meseca v Londonu. Listi so zabeležili tudi vest iz Španije, da je tam proizvodnja sladkorja dosegla takšno višino, da bodo Spanci lahko izvažali sladkor, predvsem v zamenjavo za egiptovski bombaž. V Hamburgu so obnavlja terminsko kupčijo s kavčukom in kositrom.

ZITARICE
V tednu do 14. novembra je cena pšenice na chikaški borzi zopet nazadovala, in sicer od 238 5/8 na 237 3/4 proti izročitvi v decembru in od 245 3/8 na 244 1/8 proti izročitvi v marcu. Pridelke koruze cenil ameriško kmetijsko ministrstvo na 3302,8 milijona bušlov (mernikov), medtem ko je cenilo letino 1. oktobra na 3265,5 milijona bušlov. Kljub temu je cena koruzi napredovala od 176 3/8 na 167 3/8 stotinke dolarja proti izročitvi v decembru.

SLADKOR, KAVA, KAKAO

Cena sladkorja v New Yorku je ostala neizpremenjena pri 4 stotinkah dolarja proti takojšnji izročitvi. Potrjuje se vest, da namerava Kuba v prihodnji sezoni zmanjšati pridelavek od 7 milijonov ton, kolikor je dosegel letos, na 5 milijonov ton. Tudi cena kave je v bistvu ostala neizpremenjena. Nazadovala je le za malenkost od 53,05 na 52,90 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v decembru. Cena ka-

kaa je popustila od 28,20 na 27,40 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi.

KAVČUK
Newyorskim trg je bil pod vplivom londonskega glede razvoja kavčuka. Ta je v New Yorku skočila od 28,50 na 29,80 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v decembru, medtem ko so v Londonu zabeležili skok za vrsto R.S.S. od 22 5/8 na 23 3/4 penija za funt proti izročitvi v decembru in januarju. Skok pripisujejo vesti o nazadovanju proizvodnje v septembru, ki je bila ena izmed najnižjih v teku tega leta, t. j. 127.000 ton proti 142.500 ton v avgustu in 165.000 ton v juliju. Svetovna potrošnja se je dvignila od 105.000 ton v juniju na 112.000 ton v avgustu in 117.500 ton v septembru. V teku devetih mesecev tekočega leta je svetovna proizvodnja dosegla 1.287.500 ton, t. j. 8,5% manj v primeri z letom 1951, svetovna potrošnja 1.072.000 ton (6,3% manj kakor v devetih mesecih leta 1951).

VLAKNA
Kakor rečeno, je cena bombaža na newyorskem borzi 14. novembra dosegla najnižjo točko v teku enega leta, t. j. 35,36 stotinke dolarja za funt. Spomladni lanskega leta je funt bombaža v New Yorku stal še 46 stotink dolarja. Padec cene pripisujejo novi cenitvi (z dne 1. novembra) pridelka v ZDA 14.905.000 bal proti 14.413.000, kolikor so ga cenili 1. oktobra. Lansko leto so pridelali v ZDA 15.144.000 bal bombaža, v razdobju 1941-1950 pa po 11.775.000 bal na leto. V Aleksandriji je cena »karnak« nazadovala od 62,80 na 60,15 talarja za kantar. — Glede volne niso v New Yorku zabeležili posebne izpremembe. Cena je nazadovala samo od 144 na 143,9 v tednu do 14. novembra. V

Novi Zelandiji so bile cene čvrste. Pri nakupu tekmujejo med seboj japonski, angleški in evropski kupci. V Londonu bo dražba 28. decembra. V Bradfordu so bile cene stalne. — V Franciji (Roubaux) je cena napredovala od 1315 na 1340 frankov za kg.

KOVINE
Svinec je v New Yorku napredoval od 14,05 na 14,25 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v decembru. Vrsta East Saint Louis je napredovala od 13,80 na 14 stotink dolarja za funt. Značilen je skok cene živega srebra, ki predstavlja kar 10 dolarjev pri steklenici (76 funtov). V New Yorku je cena poskočila od 195 na 205 dolarjev za steklenico v teku tedna do 14. novembra. Ta pojav pripisujejo večjemu nakupu španskega živega srebra s strani ameriške vlade. Vzpredno je napredovala cena tudi italijanskega živega srebra v Londonu. Pisane kovine v Zahodni Nemčiji 15. novembra: svinec 147,50 nemških mark za 100 kg, cink 128,50, baker 342,50, cin 1163,00 nemških mark za 100 kg.

KOZE
Osoljene kože v New Yorku (cena v stotinkah dolarja za funt) standard št. 1 za januar 17,00-17,08, za april 15,55-15,46.

PREDVIDENO JE POVEČANJE SVETOVNE PROIZVODNJE VOLNE
Na podlagi statistike, ki jo je nedavno objavil v Londonu gospodarski odbor držav Britanske skupnosti, predvidevajo povečanje svetovne proizvodnje surove volne v sezoni 1952-53. To bo že peta zaporedna sezona, ko proizvodnja volne stalno narašča. Proizvodnjo cenijo na skoro 2 milijona ton, to je približno 30.000 ton ali 2,5% več kot je znašala v letošnji sezoni.

„GOSPODARSTVO“
Izhaja vsak drugi petek. — UREDNIŠTVO IN UPRAVA: Trst, Ulica Geppa 9, tel. 89-33. — CENA: posamezna številka lir 20; za Jugoslavijo din 15; za cono B din 10. — NAROCNINA: za STO in Italijo letna 400 lir, polletna 220 lir. Pošt. ček. račun »Gospodarstvo« št. 11-7084; za Jugoslavijo letna 360 din, polletna 180 din, čekovni račun pri Komunalni banki: ADIT 6-90603-7 Ljubljana; za Cono B letna 260 din, polletna 140 din, naročnine se polagajo pri Centru tiska — Koper; ostalo inozemstvo 1 dolar. — OGLASI se naročajo pri PUBBLIPRESS, Trst C. Goldoni 4, Trst, tel. 93-589, ali neposredno pri upravi »Gospodarstvo«. — CFNS OGLASOV: za vsak m/m višine v širini enega stolpca 40 lir, za inozemstvo 60 lir. Glavni urednik dr. Lojze Berčič. Odgov. urednik dr. Stanislav Oblak. Založnik: Založba »Gospodarstvo«.

Novi Zelandiji so bile cene čvrste. Pri nakupu tekmujejo med seboj japonski, angleški in evropski kupci. V Londonu bo dražba 28. decembra. V Bradfordu so bile cene stalne. — V Franciji (Roubaux) je cena napredovala od 1315 na 1340 frankov za kg.

KMEČKI KOLEDAR

Važna kmečka dela konec novembra

Na polju in njivi: Razvažaj gnoj in ga tudi rastresi ter podojži, če le ni zemlja preveč blatna, da boš imel čimveč pripravljene zemlje za zgodnjo pomladansko setev. Preskrbeti si moraš še pred mrazom semenski krompir rane sorte in ga hraniti ter siliti v ustreznih lesenih in plitvih zabojih (plato). Semenski krompir hrani v svetlem in primerno toplem prostoru, da bo napravil kratke in močne poganjke do konca februarja, ko bo čas saditve.

Pazi, da ne bo voda zastajala na žitnem polju in po njivah, Jarki za odvajanje odvisne vode morajo biti napravljene dovolj gosto in globoko. Pred oranjem troši po zemlji tudi ustrezna umetna gnojila, da z njimi dopolniš hranilne snovi v hlevskem gnoju.

Na vrtu: Pobirati moraš vro vrtnino, ki ne prenese hujšega mraza. Na vrtu ostanje lahko še samo špinacea, motovilce, broklij in ohrovt ter radič, bletva in peteršilj za seme.

Prosto zemljo pognoj dobro s hlevskim gnojem in jo prekopaj čimprej moreš tudi za zgodnjo pomladansko setev. V sončno in zavetno lego lahko seješ solato rezivko in sadiš česen ter čebulček.

V vinogradu: Požuriti moraš s paštnanjem, da boš lahko sadil mlade trte še pred mrazom. V sončnih in zavetnih legah prekopaj tudi star vinograd in sej vanj zgodnje sorte star (ekspres, mali provansalski in podobne).

Ne koplj in orji mokre ali vlažne zemlje in o boljši izbiri sadnih sort zemlje, popravljaj zidove, čisti grmovja in meje, pripravljaj kole za trte.

Ako boš potreboval nove trte — cepljenje ali divjake korenjake — preskrbi si jih v tem času, dokler je še mogoče izbirati primerne sorte in lepše rastline.

V sadovnjaku: Pripravi jame za saditev mladih sadnih drevesc. Ako imaš namen napraviti sadovnjak alj zasadi več drevesc, posvetuj se tudi s strokovnjakom o pravilnejši pripravi zemlje in o boljši izbiri sadnih sort. Naroči brez odlašanja sadna drevesca, katera nameravaš saditi.

Se pred mrazom obreži drevesca breskev, marelic in češpelj ter jih temeljito poskropi s 4 do 5% bardoško brozgo, da uničiš zlasti krodavost, ki napravlja pri nas ogromno škodo na koščicastem drevju. Bardoški brozgi lahko premešaš tudi ustrezno količino drevesnega karbolina (arborin, neodendrin in podobne), da uničiš na drevesih tudi razni mrčes.

V hlevu: živini moraš v tem času nuditi izdatno krmo in v zadostni količini, ker sta v mrazu prebava in presnavljanje krme bolj živahni kot poleti. Skrbi, da bo hlev vedno snazen in da bo v njem čist zrak. Živine ne smeš napajati s preveč mrzlo vodo, zlasti breje ne. Ob lepem vremenu goni jo na prosto, da se razgiblje in po možnosti še tudi kaj napase.

AVTPODJETJE S. T. A. R. d. TRST

ULICA MORERI 7 - TEL. 56-08
Autobusna proga: Trst - Koper

Vozni red veljaven od 15. maja 1952
ODHOD IZ TRSTA (Autobusna postaja) ob delavnikih ob 13.— in ob 20.—
ob nedeljah in praznikih ob 7.30 in ob 12.30
Prihod v Koper (hotel Triglav) ob delavnikih ob 14.15 in ob 21.15
ob nedeljah in praznikih ob 8.45 in ob 13.45
ODHOD IZ KOPRA (hote! Triglav) ob delavnikih ob 7.30 in ob 16.30
ob nedeljah in praznikih ob 10.— in ob 20.—
Prihod v Trst (avtobusna postaja) ob delavnikih ob 8.45 in ob 17.45
ob nedeljah in praznikih ob 11.15 in ob 21.15

Prepoved vršenja avtobusne prevozne službe med Trstom in Škofijami ter obratno

KMETOVALCI IN VRTNARJI, OBIŠČITE NAS!

MARINAC VLADISLAV
TRGOVINA KMETIJSKIH STROJEV IN ORODJA
TRST
STRADA VECCHIA PER ISTRIA
TEL.FON ST. 41-176
Umetna gnojila - Krma za živino - Prvovrstna semena lastnega pridelka in inozemska - Trte, sadna drevesa, razne cvetlične sadike, vrtnice i. t. d. - Poljedelski stroji in druge potrebščine

PETELIN & PELIKAN

UVOZ - IZVOZ
VSEH VRST LESA IN PARKETOV
PRODAJA NA DEBELO IN NA DROBNO
Trst, ul. Tor San Piero štev. 22
Telefon štev 50-15

TVRDKA

Sila Jožef
UVOZ - IZVOZ
VSAKOVRSNEGA LESA ZA PREDELAVO IN KURJAVO
TRST - UL. Rossetti št. 15
Telefon št. 95-661

Ribarič Ivan

Zaloga trdega goriva in lesa
Trst - Ulica Crispi štev. 14 - Telefon 93-502
UVOZ IZVOZ

„Mesimport“

D. Z. O. Z.
UVOZ - IZVOZ ŽIVINE
TRST - ULICA VALDIRIVO ŠT. 35/II. - TELEFON 31-942

TVRDKA USTANOVLJENA LETA 1883

Destilacija esence
Janoušek
TRST - Barkovlje - TRIESTE - Barcola - TELEFON 29-963
Lastna proizvodnja in izvoz: eteričnih olj za lekarniško uporabo in izdelavo parfumov; eteričnih olj za izdelavo dišečih mil in kozmetičnih izdelkov; esence za izdelavo likerjev, sirupov in slaščičarskih proizvodov; neškodljivih barvil in aromatičnih kemičnih proizvodov.

AVTPODJETJE STAR

Tovorni prevozi Osebnih avtobusnih prevozov
Tel. št. 5608
AVTOGARAŽA - TRST
ULICA MORERI 7 - ROJAN

BORZA

VALUTE V MILANU				VREDNOSTNI PAPIRI V TRSTU					
	6. XI. 1952	19. XI.	Min. Maks.		6. XI.	20. XI.	Min. Maks.		
Funt šterling	7.200	7.200	7.175	7.225	Južna železnica	1.655	1.737	1.650	1.737
Napoleon	5.9								